



ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ  
ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ

## ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Καταλογογράφηση και θεματική ανάλυση των τευχών 1-20 (2004-2022)  
του περιοδικού *Μουσικοπαιδαγωγικά*  
της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση**

**ΙΩΣΗΦΙΝΑ ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΟΥ**  
Α.Μ.: 6515

**Επιβλέπουσα: ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΝΙΑΡΗ, Ε.ΔΙ.Π. ΤΜΕΤ**  
**Μέλη εξεταστικής επιτροπής: ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΣΠΥΡΑΚΟΥ, Ε.Ε.Π. ΤΜΕΤ**

**ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2023**

*«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου».*

Copyright © Ιωσηφίνα Παπαλάμπρου 2023.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

*Η έγκριση αυτής της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης της Σχολής Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών Επιστημών και Τεχνών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.*

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

### ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

**ΠΕΡΙΛΗΨΗ** 5

**ABSTRACT** 6

### Α΄ ΜΕΡΟΣ - ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

1.1. Τα επιστημονικά περιοδικά και ο ρόλος τους στην ανάπτυξη της επιστήμης 7

1.2. Είδη επιστημονικών άρθρων που δημοσιεύονται σε ένα επιστημονικό περιοδικό 7

1.3. Τα επιστημονικά μουσικά και μουσικοπαιδαγωγικά περιοδικά 9

1.4. Η Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση (Ε.Ε.Μ.Ε.) 11

1.5. Το περιοδικό “Μουσικοπαιδαγωγικά” 12

1.6. Η διαδικασία της θεματικής ανάλυσης μουσικοπαιδαγωγικών περιοδικών 13

1.7. Το λογισμικό της καταλογογράφησης 18

### Β΄ ΜΕΡΟΣ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

2.1. Σκοπός και στόχοι της εργασίας 19

2.2. Περιγραφή της διαδικασίας της καταλογογράφησης των άρθρων 19

2.2.1. Εισαγωγή Μεταδεδομένων 19

2.3. Ανάλυση - Παρουσίαση περιεχομένου του περιοδικού 23

2.3.1. Παρουσίαση της δομής των άρθρων του περιοδικού 23

2.3.2. Συγγραφείς του περιοδικού 23

2.3.3. Αποτελέσματα κατηγοριοποίησης των άρθρων ως προς το είδος της ερευνητικής μεθόδου 25

2.3.4. Αποτελέσματα θεματικής ανάλυσης 27

### Γ΄ ΜΕΡΟΣ - ΕΠΙΛΟΓΟΣ

3.1. Συμπεράσματα 31

3.2. Συζήτηση: Η σημασία των μουσικοπαιδαγωγικών επιστημονικών εντύπων για τον μουσικοπαιδαγωγό 32

3.3. Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα 34

**ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ** 35

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ** 39

## ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο “Καταλογογράφηση και θεματική ανάλυση των τευχών 1-20 (2004-2022) του περιοδικού *Μουσικοπαιδαγωγικά* της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση” πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της ολοκλήρωσης του προπτυχιακού κύκλου σπουδών μου στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας κατά το έτος 2023.

Η εργασία αποτελείται από τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο. Δίνονται πληροφορίες που αφορούν την Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση και το επιστημονικό περιοδικό *Μουσικοπαιδαγωγικά* και πραγματοποιείται βιβλιογραφική επισκόπηση σχετικά με προηγούμενες μελέτες καταλογογράφησης και θεματικής ανάλυσης μουσικοπαιδαγωγικών περιοδικών. Τέλος, το πρώτο μέρος κλείνει με την αναφορά στο Zotero, το λογισμικό που χρησιμοποιήθηκε για τις ανάγκες της καταλογογράφησης.

Το δεύτερο μέρος αφορά το ερευνητικό-πρακτικό μέρος της εργασίας. Περιγράφονται οι στόχοι της εργασίας και στη συνέχεια παρουσιάζεται η διαδικασία της καταλογογράφησης και της εισαγωγής των δεδομένων στο λογισμικό. Ακολουθεί η παρουσίαση του περιεχομένου του περιοδικού *Μουσικοπαιδαγωγικά* και η θεματική ανάλυση και κατηγοριοποίηση των άρθρων του σύμφωνα με δύο τρόπους: α) σύμφωνα με την ερευνητική μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε και β) σύμφωνα με το θέμα που πραγματεύεται.

Στο τρίτο μέρος της εργασίας ακολουθούν ο σχολιασμός των αποτελεσμάτων της έρευνας και τα συμπεράσματα, όπως επίσης και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

Τέλος, στο Παράρτημα επισυνάπτονται δύο κατάλογοι με τα μεταδεδομένα των άρθρων που καταγράφηκαν και αναλύθηκαν, στα Ελληνικά και στα Αγγλικά, ταξινομημένοι αλφαβητικά ανάλογα με το επίθετο του πρώτου συγγραφέα.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να σταθώ στους ανθρώπους που συνέβαλαν στην πραγματοποίηση αυτής της εργασίας. Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω την κυρία Δήμητρα Κόνιαρη για την αμέριστη στήριξη, θετικότητα, υπομονή και κατανόηση που έδειξε σε όλη τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας, όπως επίσης και για τη συνεχή της καθοδήγηση σε ό,τι χρειάστηκα. Επίσης, ευχαριστώ την κυρία Ευαγγελία Σπυράκου που δέχθηκε να είναι μέλος της εξεταστικής επιτροπής.

Δεν θα μπορούσα να παραλείψω τις συμφοιτήτριές μου Μαρία Ιατροπούλου και Σοφία Σιδηροπούλου, καθώς τα πτυχιακά πρότζεκτ που πραγματοποίησαν αποτέλεσαν μεγάλη πηγή έμπνευσης αλλά και καθοδήγησης για την παρούσα εργασία.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου, για την αγάπη, τη στήριξη και την καθοδήγησή τους όλα αυτά τα χρόνια. Τους φίλους μου που συνέβαλαν με κάθε δυνατό τρόπο ώστε να ολοκληρωθεί αυτός ο κύκλος. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τη γιαγιά μου Ιωσηφίνα, χάρη στην οποία ξεκίνησε όλο αυτό το ταξίδι στον κόσμο της μουσικής.

## ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το περιοδικό *Μουσικοπαιδαγωγικά* είναι ετήσια επιστημονική έκδοση της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση (Ε.Ε.Μ.Ε.) και το μοναδικό μουσικοπαιδαγωγικό περιοδικό στην Ελλάδα με επιστημονικούς επιμελητές και κριτές από τον ακαδημαϊκό χώρο της Μουσικής Παιδαγωγικής. Η παρούσα πτυχιακή εργασία στοχεύει στο να καταλογογραφήσει και να αναλύσει θεματικά τα άρθρα που δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό από την ίδρυσή του το 2004 μέχρι και το 2022. Εντάσσεται στο ευρύτερο έργο μελέτης και ανάλυσης του επιστημονικού και μουσικοπαιδαγωγικού υλικού της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση (Ιατροπούλου, 2019· Σιδηροπούλου, 2021).

Για τον σκοπό της καταλογογράφησης δημιουργήθηκε μία βάση δεδομένων στο λογισμικό Zotero, η οποία περιλαμβάνει όλα τα χαρακτηριστικά των άρθρων κάθε τεύχους σε μορφή μεταδεδομένων (π.χ. τίτλος, όνομα συγγραφέα, περίληψη κ.λπ). Αυτό, καθιστά ευκολότερη την πρόσβαση στο υλικό του περιοδικού. Στη συνέχεια, τα άρθρα κατηγοριοποιήθηκαν σύμφωνα με το είδος της ερευνητικής μεθοδολογίας που χρησιμοποιείται και σύμφωνα με το θέμα το οποίο πραγματεύονται.

Αποτέλεσμα της εργασίας αυτής είναι ότι αφενός δημιουργήθηκε μία πηγή δεδομένων η οποία διευκολύνει την προσβασιμότητα στην ύλη του περιοδικού σε εκπαιδευτικούς μουσικής, σπουδαστές, ερευνητές και σε όσα άτομα ασχολούνται με τη μουσική παιδαγωγική και τη μουσική εκπαίδευση γενικότερα και, αφετέρου, με τη θεματική ανάλυση που πραγματοποιήθηκε επιχειρείται μια διερεύνηση του μουσικοπαιδαγωγικού προβληματισμού και της επιστημονικής σκέψης των Ελλήνων μουσικοπαιδαγωγών, όπως αυτή αποτυπώνεται στα άρθρα του περιοδικού *Μουσικοπαιδαγωγικά* που κυκλοφόρησαν από την ίδρυση του περιοδικού μέχρι και το τεύχος του 2022 (τεύχη 1-20).

*Λέξεις κλειδιά: θεματική ανάλυση, καταλογογράφηση, μουσική εκπαίδευση, περιοδικό Μουσικοπαιδαγωγικά*

## ABSTRACT

*Music Education* is an annual scientific publication of the Greek Society for Music Education (G.S.M.E.) and the only music pedagogical journal in Greece with scientific editors and reviewers from the academic field of Music Education. The present thesis aims to catalog and analyze thematically the articles published in the journal from its establishment until 2022. It is part of the study and analysis of the scientific and music-pedagogical material of the Greek Society for Music Education (Iatropoulou, 2019. Sidiropoulou, 2021).

For the purpose of cataloguing, a database was created in Zotero software, which includes all the characteristics of the articles of each issue in the form of metadata (e.g. title, author's name, abstract, etc.). This makes it easier to access the journal's material. The articles are then categorized according to the type of research methodology used, and according to the topic they address.

The purpose of the present research project is that by cataloguing and thematic analysis of the articles in the journal *Music Pedagogy*, a data source will be created which will facilitate access to the journal's scholarly music pedagogical material for music educators, students, researchers and all those involved in music pedagogy and music education in general. Finally, the paper aims to offer an analysis of Greek scientific articles and the reflection and thinking of Greek music educators, as reflected in the articles of the journal *Music Pedagogy* that have been published since the establishment of the journal until issue no 20, of 2022 .

*Keywords: thematic analysis, cataloging, music education, Music pedagogy journal*

## **Α΄ ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ**

### **1.1 ΤΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

Ένα επιστημονικό περιοδικό αποτελεί ένα μέσο διάχυσης της γνώσης ανάμεσα στα μέλη μιας επιστημονικής κοινότητας. Αποτελεί έναν “χώρο” όπου οι ερευνητές μπορούν να κοινοποιήσουν και να γνωστοποιήσουν στους υπόλοιπους συναδέλφους τη δουλειά-γνώση τους με στόχο την προώθηση και την πρόοδο της επιστήμης τους (Σαρρής, 2023). Έτσι, ένα επιστημονικό περιοδικό μπορεί να προσφέρει στον ερευνητή έγκυρη ενημέρωση γιατί ακολουθεί αυστηρούς κανόνες επιστημονικής δεοντολογίας ώστε να εξασφαλίζεται η ποιότητα των υπό δημοσίευση πληροφοριών. Παράλληλα, εκτός από έγκυρη παρέχεται και έγκαιρη ενημέρωση από ένα επιστημονικό έντυπο, καθώς περιλαμβάνει τις τελευταίες εξελίξεις, ενημερώσεις και αποτελέσματα ερευνών που αφορούν τον εκάστοτε κλάδο με τον οποίο ασχολείται το περιοδικό .

Ένας από τους μηχανισμούς διασφάλισης της ποιότητας και εγκυρότητας των στοιχείων που δημοσιεύονται στα άρθρα των επιστημονικών περιοδικών είναι η αξιολόγηση των εργασιών που υποβάλλονται προς δημοσίευση με τη χρήση της διπλής (ή τριπλής) τυφλής διαδικασίας κρίσης (double-blinded review). Στη διαδικασία αυτή αξιολόγησης του άρθρου ούτε ο κριτής γνωρίζει τον αρθρογράφο αλλά ούτε και ο αρθρογράφος τον κριτή ή τους κριτές (reviewers). Οι κριτές είναι συνήθως διακεκριμένοι επιστήμονες και ερευνητές από τον επιστημονικό χώρο στον οποίο ανήκει η θεματολογία του περιοδικού και είναι δύο ή περισσότεροι, ανάλογα με την εκδοτική πολιτική του εκάστοτε περιοδικού. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η επιστημονικότητα και ορθότητα των άρθρων που καταλήγουν προς δημοσίευση, με την τελική όμως ευθύνη των στοιχείων που δημοσιεύονται να είναι του συγγραφέα ή των συγγραφέων του άρθρου (Κόνιαρη, 2023).

### **1.2. ΕΙΔΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΠΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ**

Σε ένα επιστημονικό περιοδικό δημοσιεύονται άρθρα τα οποία ακολουθούν μία επιστημονική μεθοδολογία και χρησιμοποιούν έναν ακαδημαϊκά αποδεκτό λόγο στη γραφή τους (Σαρρής, 2023). Ένα επιστημονικό περιοδικό περιλαμβάνει άρθρα τα οποία έχουν γραφτεί ακολουθώντας μία επιστημονική μέθοδο. Μπορεί να είναι βιβλιογραφικές ανασκοπήσεις ή να περιλαμβάνουν τα στοιχεία μιας πρωτότυπης έρευνας. Τα άρθρα ενός επιστημονικού περιοδικού μπορεί να περιλαμβάνουν αποτελέσματα ερευνών, κριτικές,



βιβλιοπαρουσιάσεις κ.ά., κατηγορίες που θα αναλυθούν στη συνέχεια. Τα άτομα που συμμετέχουν στη συγγραφή και στην επιμέλεια των άρθρων ενός επιστημονικού περιοδικού (συγγραφείς, κριτές, επιμελητές), ανήκουν στο επιστημονικό πεδίο το οποίο υπηρετεί το περιοδικό (Οικονομίδου, 2018).

Ανάλογα με τον τρόπο που χρησιμοποιεί ο ερευνητής για την επεξεργασία των πληροφοριών/δεδομένων που συνέλεξε από την έρευνά του, διακρίνονται δύο είδη μεθόδων ανάλυσης των δεδομένων, η ποσοτική και η ποιοτική (Σαρρής, 2023). Στην ποσοτική μέθοδο ανάλυσης δίνεται έμφαση στην επεξεργασία και τη στατιστική ανάλυση αριθμητικών δεδομένων. Στην ποιοτική μέθοδο ανάλυσης συνήθως τα δεδομένα κωδικοποιούνται σε κατηγορίες ώστε να προκύψουν συνδέσεις με κάποια θεωρία (Σαρρής, 2023)

Στον χώρο της εκπαίδευσης οι μελέτες που χρησιμοποιούν ποιοτική έρευνα μπορεί να είναι (Ισαρη & Πουρκός, 2015):

α) *Μελέτες Περίπτωσης*: Αφορούν μία μεμονωμένη περίπτωση ή κατάσταση, ένα μεμονωμένο άτομο ή μία μικρή ομάδα ατόμων. Χαρακτηριστικό των Μελετών Περίπτωσης αποτελεί το γεγονός ότι αναλύουν με μεγάλη λεπτομέρεια την κατάσταση που μελετάται.

β) *Θεματικές Αναλύσεις*: Πρόκειται για αναλυτική και συστηματική καταγραφή του θέματος όπως προκύπτει από τις συνεντεύξεις ή τις παρατηρήσεις των συμμετεχόντων.

γ) *Εκπαιδευτικές Παρεμβάσεις*: Στις Εκπαιδευτικές Παρεμβάσεις το μάθημα και το μαθησιακό περιβάλλον γενικότερα, σχεδιάζεται με τέτοιο τρόπο ώστε τα άτομα που συμμετέχουν σε αυτό, να οδηγηθούν σε κάποια συμπεράσματα μέσα από τη δική τους δραστηριότητα.

δ) *Έρευνες Δράσης*: Είναι μια μορφή έρευνας κατά την οποία ο ερευνητής είναι ταυτόχρονα και αυτός που δρα στην πραγματικότητα που ερευνά. (Κατσαρού, Τσάφος, 2003)

ε) *Έρευνες Ερωτηματολογίου*: Πρόκειται για έρευνες στις οποίες οι πληροφορίες συλλέγονται μέσω ερωτηματολογίου με τη μορφή γραπτών ερωτήσεων

στ) *Πιλοτικές Εφαρμογές*: Αποτελεί την πρώτη δοκιμή-εφαρμογή ενός ερευνητικού εργαλείου όπως για παράδειγμα ένα εκπαιδευτικό μοντέλο για το μάθημα της μουσικής.

ζ) *Έρευνες Συνέντευξης*: Στις έρευνες αυτές βασικό εργαλείο συλλογής πληροφοριών αποτελεί η συνέντευξη όπως αυτή δομείται από τους ερευνητές για το εκάστοτε υπό διερεύνηση θέμα.

η) *Επιτόπιες Έρευνες*: Χαρακτηριστικό της επιτόπιας έρευνας αποτελεί το ότι ο ερευνητής προσπαθεί να βρίσκεται όσο το δυνατόν περισσότερο στο πεδίο μελέτης, να συμμετέχει στην κοινωνική ζωή και να έχει ενεργό συμμετοχή στο υπό μελέτη σύνολο.

θ) *Project*: Πρόκειται για μία ανοιχτή διαδικασία έρευνας, που δεν έχει σαφώς καθορισμένα όρια, καθώς εξαρτάται πολύ από το ενδιαφέρον αλλά και τη συλλογικότητα όλων των εμπλεκόμενων ατόμων σε αυτή (Frey, 1986).

### 1.3. ΤΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Το πρώτο επιστημονικό περιοδικό στον κόσμο κυκλοφόρησε τον Ιανουάριο του 1665 (Singleton, 2014). Έκτοτε ακολούθησαν πολλά ακόμα. Πλέον, υπάρχει πληθώρα επιστημονικών εντύπων για διάφορους κλάδους τόσο των θετικών όσο και των θεωρητικών επιστημών.

Όσον αφορά τις επιστήμες της μουσικής, από τα πρώτα μουσικά επιστημονικά περιοδικά που κυκλοφόρησαν στον δυτικό κόσμο ήταν το *The Quarterly Musical Magazine and Review* το 1818, και το *Harmonicon* το 1823 (Langley, 1989). Στη συνέχεια, έπειτα από αναζήτηση σε καταλόγους βιβλιοθηκών (<https://ripm.org/?page=AllTitles&SortBy=date>) φαίνεται ότι υπάρχουν πάρα πολλά περιοδικά για θέματα που έχουν να κάνουν με τη μουσική επιστήμη, τόσο στο εξωτερικό όσο και στην Ελλάδα. Κάθε επιστημονική ένωση διατηρεί τις δικές της περιοδικές εκδόσεις. Ωστόσο, από το σύνολο των πληροφοριών που μελετήθηκαν, θα αναφερθούν στη συνέχεια κάποια από τα πιο σημαντικά επιστημονικά μουσικοπαιδαγωγικά περιοδικά που έχουν κυκλοφορήσει στην αγγλική γλώσσα.

Το 1953 κυκλοφόρησε το *Journal of Research in Music Education* από την *Αμερικανική Εθνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση* (National Association for Music Education, NAfME). Σύμφωνα με τις οδηγίες του περιοδικού, στο περιοδικό δημοσιεύονται, έπειτα από κρίση, ερευνητικά άρθρα με αντικείμενο θέματα που αφορούν τη μουσική μάθηση, τη διδακτική της μουσικής και τη μουσική παιδαγωγική (<https://journals.sagepub.com/description/JRM>).

Το 1983 κυκλοφόρησε ένα άλλο πολύ σημαντικό περιοδικό για τη μουσικοπαιδαγωγική κοινότητα, το *International Journal of Music Education*, το οποίο εκδίδεται από την *Διεθνή Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση* (International Society of Music Education, ISME). Το περιοδικό κυκλοφορεί σε τέσσερα τεύχη ετησίως και τα άρθρα του αφορούν ερευνητικές μελέτες οι οποίες έχουν να κάνουν με τη διδακτική της μουσικής και τη μουσική μάθηση. Ένας από τους στόχους του περιοδικού είναι να παρουσιάζει μελέτες οι οποίες είναι πρωτότυπες και περιλαμβάνουν πρωτοποριακές ερευνητικές προσεγγίσεις οι οποίες ενδιαφέρουν το διεθνές αναγνωστικό κοινό στο οποίο απευθύνεται (<https://journals.sagepub.com/description/IJM>).

Το 1991 κυκλοφορεί από την *Αμερικανική Εθνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση* (NAfME) ένα δεύτερο επιστημονικό περιοδικό που αφορά την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών μουσικής, το *Journal of Music Teacher Education*. Στόχος του περιοδικού είναι να συμβάλλει, μέσω των ευρημάτων και των γνώσεων που διαχέει στην ανάπτυξη της διδασκαλίας της μουσικής και τη σύνδεση των ερευνητών του κλάδου με τους εκπαιδευτικούς μουσικής. Το περιοδικό εκδίδει τρία τεύχη ετησίως (<https://journals.sagepub.com/toc/JMT/current>).

Όσον αφορά στον ελλαδικό χώρο, το 1985 κυκλοφόρησε από μία ομάδα μουσικολόγων, υπό τη διεύθυνση της Όλυ Ψυχοπαίδη (1944-2017), το πρώτο επιστημονικό περιοδικό για τη μουσική στην Ελλάδα, με τον τίτλο *Μουσικολογία* (<http://musicology-journal.music.uoa.gr/basic/musicologygr.html>). Με την ίδρυση των μουσικών πανεπιστημιακών τμημάτων (το 1985 ιδρύθηκε το πρώτο Τμήμα Μουσικών Σπουδών στο Α.Π.Θ.) και την εδραίωση της επιστημονικής έρευνας και μελέτης της μουσικής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, κυκλοφόρησαν και άλλα μουσικά και μουσικολογικά περιοδικά, τα οποία επιμελήθηκαν φοιτητές και απόφοιτοι των πανεπιστημιακών μουσικών τμημάτων. Τα περιοδικά αυτά είχαν επιστημονικό προσανατολισμό και στόχευαν στην ανάδειξη θεμάτων και μελετών που αφορούσαν όλα τα πεδία της επιστήμης και της τέχνης της μουσικής και την ανάπτυξη της μουσικολογικής και μουσικής έρευνας και σκέψης στην Ελλάδα. Τέτοια περιοδικά είναι το περιοδικό *Μουσικοτροπίες*, το οποίο κυκλοφόρησε από το 1989 έως το 2003 από τον Σύλλογο Φοιτητών του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Κόνιαρη, 1997), το περιοδικό *Πολυφωνία*, το οποίο ξεκίνησε από αποφοίτους του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ, το 2002 και συνεχίζει να εκδίδει ένα τεύχος τον χρόνο ([https://www.polyphonia.gr/intro\\_el.htm](https://www.polyphonia.gr/intro_el.htm)), και το περιοδικό *Μουσικός Λόγος*, το οποίο είναι περιοδική έκδοση των φοιτητών και αποφοίτων του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου και έχει κυκλοφορήσει 8 τεύχη (2001-2009) (<https://users.ionio.gr/~GreekMus/mouslog/>). Τα περιοδικά αυτά κατά καιρούς δημοσίευσαν στις σελίδες τους άρθρα που αφορούσαν τη μουσική παιδαγωγική και τη διδακτική της μουσικής.

Σχετικά με περιοδικά που ανήκουν αμιγώς στον χώρο της μουσικής παιδαγωγικής και μουσικής εκπαίδευσης, το 1991 κυκλοφόρησε από τον Ελληνικό Σύλλογο Μουσικοκινητικής Αγωγής Carl Orff το περιοδικό *Ρυθμοί*. Το περιοδικό αυτό ήταν το πρώτο καθαρά μουσικοπαιδαγωγικό περιοδικό στην Ελλάδα. Στόχος του ήταν η παρουσίαση και ανάδειξη της μουσικοπαιδαγωγικής θεώρησης του Carl Orff στους Έλληνες αναγνώστες και

μουσικοπαιδαγωγούς, η δημοσίευση διδακτικών προτάσεων για το μάθημα της μουσικής, εμπνευσμένες από τη μουσικοκινητική αγωγή Carl Orff και γενικά η προώθηση της διδασκαλίας της μουσικής μέσα από την προσέγγιση του Carl Orff την Ελλάδα (<http://www.orffesma.gr/index.php/el/articles-gr/rythmoi>) .

Λίγο αργότερα, το 1997, κυκλοφορεί το περιοδικό *Μουσική Εκπαίδευση* από την Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση (Ε.Ε.Μ.Ε.). Το πρώτο αυτό περιοδικό της ένωσης περιλαμβάνει σχεδιαγράμματα, τραγούδια και γενικότερα καλές πρακτικές για τη διδακτική της μουσικής στην τάξη και τα προς δημοσίευση άρθρα περνούν από τον έλεγχο της συντακτικής επιτροπής.

Το 2004, η Ε.Ε.Μ.Ε. κυκλοφορεί το επιστημονικό περιοδικό της ένωσης, τα *Μουσικοπαιδαγωγικά*, το οποίο είναι περιοδικό με κριτές όπου τα άρθρα υποβάλλονται στη διαδικασία της διπλής τυφλής κρίσης. Το περιοδικό αυτό είναι το θέμα της παρούσας εργασία και θα αναλυθεί περισσότερο στη συνέχεια.

#### **1.4. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (Ε.Ε.Μ.Ε.)**

Η Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση (Ε.Ε.Μ.Ε.) είναι επιστημονική ένωση που απευθύνεται σε καθηγητές μουσικής, ερευνητές της μουσικής παιδαγωγικής και σε όλους όσους αγαπάνε και ασχολούνται με τη μουσική και τη διδασκαλία της. Μαζί με την Ένωση Εκπαιδευτικών Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΕΕΜΑΠΕ) (<https://primarymusic.gr/>), η οποία απευθύνεται κυρίως σε καθηγητές μουσικής της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, αποτελούν τις δύο βασικές επιστημονικές ενώσεις των μουσικοπαιδαγωγών και καθηγητών μουσικής στην Ελλάδα.

Η Ε.Ε.Μ.Ε. είναι επιστημονικό μη κερδοσκοπικό σωματείο με έτος ίδρυσης το 1997 και έδρα τη Θεσσαλονίκη ([www.eeme.gr](http://www.eeme.gr)). Όπως σημειώνεται στο Καταστατικό της (Καταστατικό Ένωσης, άρθρο 2), σκοπός της ένωσης «είναι η καλλιέργεια της μουσικής παιδείας των ανθρώπων κάθε ηλικίας στην Ελλάδα, η αναβάθμιση του ρόλου της μουσικής στην εκπαίδευση και η ανάπτυξη της μουσικής εκπαίδευσης και της επιστήμης της Μουσικής Παιδαγωγικής».

Στα πλαίσια των δράσεων της ένωσης ανήκει η οργάνωση εκδηλώσεων, σεμιναρίων και συνεδρίων. Έτσι, από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα έχει οργανώσει 9 συνέδρια. Ένα από αυτά αποτελεί και το 30ό Παγκόσμιο Συνέδριο της Διεθνούς Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση (ISME) που πραγματοποιήθηκε το 2012 στη Θεσσαλονίκη. Ταυτόχρονα έχει διοργανώσει πλήθος σεμιναρίων με διάφορες θεματικές ενότητες όπως για παράδειγμα διδακτική οργάνων, μουσική τεχνολογία, μουσική ψυχολογία, διεύθυνση χορωδίας κ.ά.

Σημαντικό ρόλο στη λειτουργία του σωματείου κατέχουν οι Ομάδες Εργασίας. Συγκροτούνται έπειτα από εκλογές και συμβάλλουν στην πραγμάτωση των σκοπών του σωματείου. Κάποιες από αυτές είναι η Ομάδα Εγχόρδων, η Ομάδα για τα Μουσικά Σχολεία, η Ομάδα Προσχολικής Αγωγής κλπ., οι οποίες με τη σειρά τους διοργανώνουν διάφορες εκδηλώσεις, σεμινάρια και ημερίδες σχετικά με το αντικείμενο τους.

Εκτός των παραπάνω δράσεων, η Ε.Ε.Μ.Ε έχει εκδοτική δράση στον χώρο της επιστήμης της μουσικής παιδαγωγικής. Μέχρι στιγμής έχει εκδώσει 11 βιβλία, και 2 ετήσια περιοδικά. Τα περιοδικά της ένωσης είναι η *Μουσική Εκπαίδευση*, που περιέχει σχεδιαγράμματα μαθημάτων και γενικότερα καλές πρακτικές για τη διδασκαλία της μουσικής στην τάξη, και το περιοδικό *Μουσικοπαιδαγωγικά*. Το περιοδικό *Μουσικοπαιδαγωγικά* είναι το επιστημονικό περιοδικό της ένωσης και το αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας.

## 1.5. ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΟΥΣΙΚΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Το περιοδικό *Μουσικοπαιδαγωγικά* είναι το ένα από τα δύο μουσικά επιστημονικά περιοδικά που εκδίδεται από την Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση. Από το 2004 που κυκλοφόρησε το πρώτο του τεύχος, μέχρι το 2022, αριθμεί 20 τεύχη. Τα άρθρα του περιοδικού αποτελούν πρωτότυπες έρευνες από τον χώρο της Μουσικής Παιδαγωγικής και της Μουσικής Εκπαίδευσης. Περιλαμβάνουν μία ευρεία γκάμα ερευνητικών ενδιαφερόντων όπως η διδακτική της μουσικής στο σχολείο, η διδακτική των οργάνων, η ιστορία και η φιλοσοφία της μουσικής, κ.ά. Όσον αφορά την ερευνητική μεθοδολογία που χρησιμοποιείται στο περιοδικό, μπορεί να περιλαμβάνει ποιοτική και ποσοτική έρευνα, εθνογραφική και άλλες. Τέλος, ένας από τους στόχους των άρθρων του περιοδικού, είναι να αποτελούν το έναυσμα για προβληματισμό σχετικά με την σύνδεση των ερευνητικών αποτελεσμάτων στη διαδικασία της μουσικής μάθησης (<https://www.eeme.gr/publications/musical-pedagogics.html>). Τα τεύχη του περιοδικού είναι προσβάσιμα για το αναγνωστικό κοινό τόσο σε έντυπη μορφή, όσο και σε ψηφιακή μορφή μέσω της ιστοσελίδας της Ε.Ε.Μ.Ε. ([www.eeme.gr](http://www.eeme.gr)).

Οι διευθυντές και διευθύντριες σύνταξης, έχουν αλλάξει αυτά τα είκοσι χρόνια κυκλοφορίας του περιοδικού, τρεις φορές. Στα πρώτα έντεκα τεύχη (2004-2013) διευθυντής σύνταξης ήταν ο συνθέτης, μουσικολόγος και καθηγητής του ΤΜΣ του Α.Π.Θ., Κώστας Τσούγκρας. Στα επόμενα τέσσερα τεύχη 12-15 (2014-2017), την επιστημονική επιμέλεια της σύνταξης του περιοδικού είχαν η Ζωή Διονυσίου, καθηγήτρια Μουσικής Παιδαγωγικής στο ΤΜΣ του Ιονίου Πανεπιστημίου, και η Μαίη Κοκκίδου, ερευνήτρια μουσικοπαιδαγωγός με σημαντικό συγγραφικό και ερευνητικό έργο στον χώρο της εκπαίδευσης και της μουσικής

παιδαγωγικής. Από το τεύχος 16 (2018) μέχρι σήμερα, το περιοδικό βρίσκεται υπό την επιστημονική επιμέλεια και επίβλεψη της Ζωής Διονυσίου και του Θεοχάρη Ράπη, αναπληρωτή καθηγητή Μουσικής Παιδαγωγικής στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Εκτός από τους διευθυντές σύνταξης, για την έκδοση κάθε τεύχους, απαιτείται η συνεργασία μιας πολυμελούς επιστημονικής επιτροπής από κριτές οι οποίοι με τη διαδικασία της διπλής τυφλής κρίσης (blind review) αξιολογούν τα προς δημοσίευση άρθρα. Οι κριτές αυτοί είναι διακεκριμένοι Έλληνες επιστήμονες και ερευνητές από τον χώρο της Μουσικής Παιδαγωγικής και της Μουσικής Εκπαίδευσης.

Όσον αφορά το εξώφυλλο του περιοδικού, το σχέδιό του έχει αλλάξει μία φορά και έκτοτε έχει παραμείνει η ίδια. Στα πρώτα δύο τεύχη (2004, 2005) απεικονίζεται το κλειδί του σολ σε μονόχρωμο φόντο. Το χρώμα αυτό συνεχίζει και στο οπισθόφυλλο. Από το τρίτο τεύχος (2006) και έπειτα, το εξώφυλλο του περιοδικού αποτελείται από ένα γωνιακό μονόχρωμο πλαίσιο στην αριστερή πλευρά όπου αναγράφεται ο τίτλος. Στην επάνω πλευρά αναγράφεται η έκδοση, ο αριθμός του τεύχους και η χρονολογία έκδοσης. Στο υπόλοιπο της σελίδας απεικονίζονται κομμάτια παζλ από την παρτιτούρα ενός κομματιού, και κλειδιά του σολ. Στο οπισθόφυλλο απεικονίζεται ολοκληρωμένη η εικόνα της παρτιτούρας που υπάρχει στα κομμάτια του παζλ στο εξώφυλλο, και αναγράφεται ο αριθμός ISSN του περιοδικού. Ο συνδυασμός των χρωμάτων που χρησιμοποιούνται αλλάζει σε κάθε έκδοση. Ο σχεδιασμός των δύο πρώτων τευχών ήταν του Νίκου Κουθούρη (τεύχος 1-2) και των υπολοίπων του Χρήστου Μητσάκη (τεύχος 3-20).

Στην εσωτερική πλευρά του εξωφύλλου αναγράφονται οι βασικές πληροφορίες για το κάθε τεύχος (Διεύθυνση σύνταξης, Επεξεργασία-σελιδοποίηση, εξώφυλλο και τα μέλη της επιστημονικής επιτροπής), και πληροφορίες για τον τρόπο διανομής του περιοδικού. Ακολουθεί το σημείωμα των διευθυντ(ρι)ών σύνταξης, περιεχόμενα, άρθρα και στο τέλος, υπάρχουν οδηγίες για την αποστολή των άρθρων κάθε επόμενου τεύχους. Από το δωδέκατο τεύχος (2014) προηγούνται τα περιεχόμενα και ακολουθεί το εισαγωγικό σημείωμα.

## **1.6. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΜΟΥΣΙΚΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ**

Η θεματική ανάλυση αποτελεί μία διαδικασία μέσω της οποίας είναι δυνατή η συγκέντρωση πληροφοριών για μεγάλο όγκο δεδομένων (Nowell et al., 2017). Έτσι έχουν πραγματοποιηθεί θεματικές αναλύσεις για άρθρα που δημοσιεύτηκαν σε ξενόγλωσσα περιοδικά με διάφορα κριτήρια τα οποία εξαρτώνται από τον στόχο της εκάστοτε έρευνας, όπως παρουσιάζεται στη συνέχεια του κειμένου.

Το 1984, η Yarbrough, στο άρθρο της *A content analysis of the Journal of Research in Music Education*, δημοσίευσε την έρευνα που πραγματοποίησε για τις θεματικές που παρουσιάστηκαν σε τεύχη του περιοδικού *Journal of Research in Music Education*. Η έρευνά της αφορά τη θεματική ανάλυση εξακοσίων πενήντα οκτώ άρθρων που δημοσιεύτηκαν σε τριάντα ένα τεύχη του περιοδικού. Σκοπός της ήταν να μελετήσει τις μεθοδολογίες και τις θεματικές των ερευνών που δημοσιεύτηκαν. Τα άρθρα κατηγοριοποιήθηκαν σύμφωνα με δύο βασικές κατηγορίες. Η πρώτη αφορά την ερευνητική μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε στο κάθε άρθρο και η δεύτερη αφορά τη συχνότητα εμφάνισης συγκεκριμένων θεματικών ενοτήτων που πραγματεύονται τα άρθρα.

Οι Schmidt και Zdninski (1993) πραγματοποίησαν θεματική ανάλυση στα άρθρα έξι επιστημονικών περιοδικών που κυκλοφόρησαν στο χρονικό διάστημα 1975-1990. Τα περιοδικά αυτά ήταν το *Journal of Research in Music Education*, το *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, το *Psychology of Music*, το *Journal of Music Therapy*, το *Contributions to Music Education*, και το *Missouri Journal of Research in Music Education*. Μελετήθηκαν συνολικά εννιακόσια είκοσι δύο άρθρα τα οποία αναφέρονταν σε περιγραφικές ή πειραματικές μελέτες που βασίζονται σε δεδομένα. Από αυτά επιλέχθηκαν εικοσιέξι άρθρα τα οποία είχαν τις περισσότερες αναφορές. Η θεματική τους ανάλυση και κατηγοριοποίηση πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τους πληθυσμούς που μελετήθηκαν σε κάθε έρευνα, αλλά και με βάση τις σταθερές μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν π.χ. μουσική προτίμηση, συμπεριφορά μαθητών, αποτελεσματικότητα δασκάλου κ.ά.

Λίγο αργότερα, το 2002, ο Ebie στο άρθρο του *Characteristics of 50 Years of Research Samples Found in the Journal of Research in Music Education, 1953–2002*, αναλύει τα αποτελέσματα της έρευνάς του σχετικά με την συχνότητα συγκεκριμένων χαρακτηριστικών και θεμάτων που εμφανίζονται στις μελέτες του περιοδικού από την έναρξή του το 1953 έως και το 2002. Κριτήρια με τα οποία αναλύθηκαν τα δείγματα ήταν για παράδειγμα η βαθμίδα εκπαίδευσης, η γεωγραφική τοποθεσία κ.ά.

Την ίδια χρονιά η Yarbrough εξελίσσει την πρώτη της έρευνα που δημοσιεύτηκε το 1984, χωρίζοντας τα άρθρα σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία αφορά το ποσοστό των άρθρων που στηρίζονται σε πτυχιακές εργασίες και διδακτορικές διατριβές. Η δεύτερη κατηγορία αφορά τις διαφορετικές ερευνητικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται στα άρθρα.

Το 2011 ο Lane δημοσίευσε την έρευνά του σχετικά με τη χρήση της ποιοτικής έρευνας στο πεδίο της μουσικής εκπαίδευσης. Για την έρευνα αυτή μελετήθηκαν άρθρα από δύο περιοδικά, το *Journal of Research in Music Education* και το *Bulletin of the Council for research in Music Education*. Αναλύθηκαν εκατόν τέσσερα τεύχη από το κάθε περιοδικό. Τα

άρθρα που επιλέχθηκαν έπρεπε να πληρούν τις εξής δύο προϋποθέσεις: πρώτον έπρεπε στο άρθρο να χρησιμοποιείται ποιοτική έρευνα, και δεύτερον, έπρεπε το άρθρο να έχει υποβληθεί σε σύστημα τυφλής κρίσης για τη δημοσίευσή του.

Οι Killian και συν. (2012) πραγματοποίησαν θεματική ανάλυση των άρθρων του περιοδικού *Journal of Music Teacher Education* για τα τεύχη που κυκλοφόρησαν σε μια περίοδο είκοσι χρόνων (1991-2011). Η ανάλυση που πραγματοποιήθηκε αφορά σε τρεις κατηγορίες: 1) τον τύπο του άρθρου, 2) τις ερευνητικές μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν και 3) τα θέματα που πραγματεύονται, σε συνάρτηση με τις αλλαγές που συμβαίνουν κάθε πενταετία που περνάει.

Οι Mikta και Johnson (2012), μέσα από την ανάλυση περιεχομένου των άρθρων που δημοσιεύτηκαν στο *Journal of Research in Music Education*, από το 1979 έως το 2009, θέτουν δύο ερευνητικούς στόχους σχετικά με την έρευνα στη μουσική εκπαίδευση. Ο πρώτος σχετίζεται με τα θεωρητικά πλαίσια τα οποία έχουν χρησιμοποιηθεί, και το δεύτερο με τα γνωστικά πεδία τα οποία ασκούν επιρροή στην έρευνα για τη μουσική εκπαίδευση. Για τη διερεύνηση των παραπάνω ερωτημάτων χρησιμοποιήθηκαν επτακόσια είκοσι έξι άρθρα των οποίων η κατηγοριοποίηση απαντούσε στα εξής τρία ερωτήματα: α) εάν το θεωρητικό πλαίσιο του άρθρου σχετίζεται με το υπό μελέτη θέμα, β) ποια ήταν τα χαρακτηριστικά των ανθρώπων που αποτέλεσαν το δείγμα της έρευνας, και γ) σε ποιο επιστημονικό πεδίο βασίστηκε η θεωρία που δημιουργήθηκε.

Το 2013 ο Nichols στο άρθρο του στο *Journal of Music Teacher Education*, αναλύει τα αποτελέσματα της έρευνάς του σχετικά με τη συχνότητα εμφάνισης συγκεκριμένων ερευνητικών μεθόδων αλλά και θεματικών ενοτήτων που εμφανίζονται στα άρθρα του περιοδικού, για τη χρονική περίοδο από το 1991 έως το 2011. Από το σύνολο των διακοσίων ογδόντα δύο άρθρων χρησιμοποιήθηκαν τα διακόσια δύο άρθρα.

Λίγο αργότερα, το 2015, οι Jorgensen και Ward-Steinman πραγματοποιούν μελέτη με αφετηρία τη διερεύνηση της ύπαρξης μιας αλλαγής στην έρευνα στον χώρο της μουσικής εκπαίδευσης, από έρευνες προσανατολισμένες σε ιστορικές και φιλοσοφικές καταβολές, σε έρευνες οι οποίες βασίζονται περισσότερο στην ψυχολογία αλλά και στην ανάλυση των δεδομένων. Για τη μελέτη αυτή μελετήθηκαν τετρακόσια ενενήντα εννιά άρθρα από το *Journal of Research in Music Education* από το 1953 έως το 1978.

Το 2016, οι Sims, Lordo και Phelps μελετούν τα άρθρα που δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό *Journal of Research in Music Education*. Στόχος της συγκεκριμένης μελέτης ήταν να διερευνήσει τα χαρακτηριστικά των ερευνητικών άρθρων που δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό και να παρουσιάσει τα είδη των ερευνητικών μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν. .



Έτσι, από το σύνολο των πεντακοσίων έξι άρθρων που δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό από τον Φεβρουάριο του 2009 έως και τον Μάρτιο του 2014, μελετήθηκαν για τις ανάγκες της έρευνας τετρακόσια είκοσι έξι άρθρα. Τα άρθρα αυτά, ανάλογα με την ερευνητική μέθοδο που ακολουθούσαν, ταξινομήθηκαν σε ποιοτικές, ποσοτικές, ιστορικές, όπως επίσης και μικτές έρευνες.

Το 2017 ο McCreynolds πραγματοποίησε έρευνα με σκοπό την ανάλυση περιεχομένου του *Journal of Research in Music Education*. Για τη συγκεκριμένη μελέτη, χρησιμοποιήθηκαν έξι τόμοι από το περιοδικό (58(4)-63(4)) από το 2011 έως το 2016. Συνολικά μελετήθηκαν εκατόν τριάντα άρθρα με σκοπό να διερευνηθούν οι ερευνητικές τάσεις στην αρθρογραφία για τη μουσική εκπαίδευση και κατά πόσο αυτές είναι συνέχεια ή όχι της ήδη υπάρχουσας βιβλιογραφίας.

Η Fleischacker (2017) πραγματοποίησε ανάλυση περιεχομένου των άρθρων του περιοδικού *Music Educators Journal* για τα τεύχη από το 2011 έως το 2016. Αναλύθηκαν είκοσι τεύχη με τριακόσια σαράντα εννιά άρθρα. Για τις ανάγκες της συγκεκριμένης μελέτης χρησιμοποιήθηκαν τα εκατόν σαράντα δύο άρθρα. Η ανάλυση έγινε με βάση σημαντικά θέματα που επανέρχονταν στην αρθρογραφία του περιοδικού, στα επιστημονικά πεδία που δινόταν μεγαλύτερη βάση, αλλά και στην ηλικιακή ομάδα των μαθητών στην οποία αναφέρονταν τα άρθρα.

Ανάλυση περιεχομένου πραγματοποίησε και ο Simpson το 2019 στο *Journal of Historical Research in Music Education*. Σκοπός της μελέτης αυτής ήταν να ερευνηθεί τις τάσεις της ιστορικής έρευνας στο περιοδικό στα άρθρα που δημοσιεύτηκαν από το 1980 έως το 2019. Συνολικά αναλύθηκαν διακόσια τέσσερα άρθρα με βάση πέντε ερευνητικά ερωτήματα όπως για παράδειγμα ποιος είναι ο συγγραφέας, ποιο είναι το κύριο θέμα που πραγματεύεται, σε ποια ιστορική περίοδο αναφέρεται το άρθρο κ.ά.

Το 2020 οι Joubert και Merwe δημοσίευσαν τη συγκριτική μελέτη που πραγματοποίησαν σε τετρακόσια ογδόντα άρθρα από πέντε διαφορετικά περιοδικά σχετικά με τη μουσική εκπαίδευση, τα οποία υπήρχαν στη λίστα του Thomson Reuters Web of Science και αφορούν στην περίοδο μεταξύ 2012-2015. Τα περιοδικά αυτά ήταν το *The British Journal of Music Education*, *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, *International Journal of Music Education*, και το *Journal of Research in Music Education and Music Education Research*. Στόχος της έρευνας ήταν να διερευνηθεί την ύπαρξη φαινομενολογικών μεθόδων έρευνας στην αρθρογραφία για τη μουσική εκπαίδευση.

Το 2021 ο Kratus κοινοποίησε τη μελέτη του σχετικά με τα θέματα που πραγματεύονται οι έρευνες για τη μουσική εκπαίδευση, και κατά πόσο υπήρξαν αλλαγές στα

ερευνητικά ενδιαφέροντα κατά την περίοδο 1960-1990. Η έρευνα αυτή βασίστηκε στη μελέτη επτακοσίων εβδομήντα πέντε άρθρων από τρία διαφορετικά περιοδικά τα οποία ήταν το *Journal of Research in Music Education*, το *Council for Research in Music Education*, και το *Contributions to Music Education*. Τα άρθρα έπρεπε να πληρούν τρεις προϋποθέσεις: πρώτον έπρεπε να αποτελούν δημοσιευμένη εμπειρική έρευνα, δεύτερον θα έπρεπε η έρευνα να εστιάζει στη μουσική εκπαίδευση, και τέλος έπρεπε οι έρευνες να προέρχονται από περιοδικά τα οποία καλύπτουν όλες τις πτυχές της μουσικής εκπαίδευσης.

Από τη μελέτη της παραπάνω βιβλιογραφίας παρατηρήθηκε ότι για το περιοδικό *Journal of Research in Music Education* έχουν γίνει θεματικές αναλύσεις των άρθρων που δημοσιεύτηκαν σύμφωνα με: (α) την ερευνητική μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε (Yarbrough, 1984, 2002· Lane, 2011· Mikta & Johnson, 2012· Jorgensen & Ward-Steinman, 2015· Sims et al., 2016), (β) τη μελέτη της συχνότητας εμφάνισης θεματικών εννοιών (Yarbrough, 1984, 2002· Ebie, 2002· McCreynolds, 2017· Kratus, 2021), (γ) τα χαρακτηριστικά του δείγματος που μελετήθηκαν σε κάθε άρθρο (Schmidt & Zdniski, 1993· Ebie, 2002) (δ) σταθερές μεταβλητές που εμφανίζονται στις έρευνες (Schmidt & Zdniski, 1993), (ε) το εάν η δημοσίευση των άρθρων προέρχεται από σύστημα τυφλής κρίσης (Lane, 2011), (στ) το γνωστικό πεδίο στο οποίο ανήκαν τα άρθρα (Mikta & Johnson, 2012).

Για το περιοδικό *Bulletin of the Council for Research in Music Education* πραγματοποιήθηκαν θεματικές αναλύσεις σύμφωνα με: (α) τους υπό μελέτη πληθυσμούς, (β) τις σταθερές μεταβλητές που εντοπίζονται (Schmidt & Zdniski, 1993), (γ) την ερευνητική μεθοδολογία (Lane, 2011· Joubert & Merwe, 2020), (δ) τον τρόπο κρίσης του άρθρου (Lane, 2011).

Όσον αφορά στο περιοδικό *Journal of Music Teacher Education*, μελετήθηκε στις έρευνες των Kiliam και συν. (2012) και του Nichols (2013). Η θεματική ανάλυση του περιοδικού πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με : (α) τον τύπο του άρθρου, (β) την ερευνητική μεθοδολογία που ακολουθήθηκε, και (γ) το περιεχόμενό του. Η κατηγοριοποίηση σύμφωνα με τα (β) και (γ), συναντάται και στις δύο μελέτες.

Τα υπόλοιπα δώδεκα περιοδικά που αναφέρονται στην παραπάνω βιβλιογραφία, είτε συμμετέχουν στις προαναφερθείσες μελέτες, είτε έχουν κατηγοριοποιηθεί με τρόπους που ήδη έχουν αναφερθεί. Έτσι, δε κρίνεται απαραίτητο να αναλυθούν περαιτέρω, καθώς η σύνοψη αυτή επιθυμεί να αναδείξει το πόσο ευρεία μπορεί να είναι μία θεματική ανάλυση και να προσφέρει μία συνολική εικόνα για μεγάλο όγκο δεδομένων που αντιμετωπίζουν οι ερευνητές.

## 1.7. ΤΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΓΡΑΦΗΣΗΣ

Για τις ανάγκες της οργάνωσης και καταλογογράφησης των μεταδεδομένων των άρθρων του περιοδικού *Μουσικοπαιδαγωγικά* χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό Zotero, όπως και στις έρευνες των Ιατροπούλου (2019) και Σιδηροπούλου (2021). Η επιλογή έγινε καθώς η πρόσβαση σε αυτό είναι ανοιχτή και ελεύθερη και αποτελεί ένα λογισμικό που είναι αρκετά εύκολο στη χρήση του και προσφέρει πολλές δυνατότητες.

Το Zotero αποτελεί ένα εργαλείο για τη διαχείριση βιβλιογραφικών αναφορών που δίνει τη δυνατότητα αποθήκευσης αλλά και διαχείρισής τους. Λειτουργεί ως επέκταση στον εκάστοτε φυλλομετρητή (π.χ. Firefox, Google κ.λπ.), κάνοντας έτσι εύκολη την αποθήκευση τεκμηρίων κατά την περιήγηση στις ιστοσελίδες. Επίσης, λειτουργεί ως επέκταση και με τους επεξεργαστές κειμένων (π.χ. MS Word), δίνοντας τη δυνατότητα εισαγωγής βιβλιογραφικών αναφορών αλλά και βιβλιογραφίας. Η πρώτη του έκδοση έγινε τον Οκτώβριο του 2006 ως προσθήκη στο φυλλομετρητή Firefox, και δημιουργήθηκε από το Κέντρο για την Ιστορία και Νέων Μέσων του Πανεπιστημίου George Mason στη Βιρτζίνια.

Τέλος, είναι ένα λογισμικό που ως φοιτητές και φοιτήτριες του Πανεπιστημίου Μακεδονίας εξοικειωθήκαμε με τη χρήση του μέσω των εκπαιδευτικών σεμιναρίων της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου. Πιο συγκεκριμένα, με το Πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας, “Lib3: Εργαλείο Διαχείρισης Βιβλιογραφίας: Zotero”.

## **Β΄ ΜΕΡΟΣ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ**

### **2.1. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

Η παρούσα εργασία εντάσσεται στο ευρύτερο έργο μελέτης και ανάλυσης του εκπαιδευτικού, επιστημονικού και μουσικοπαιδαγωγικού υλικού της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση (Ιατροπούλου, 2019· Σιδηροπούλου, 2021). Σκοπός της είναι η καταλογογράφηση στην Ελληνική και την Αγγλική γλώσσα και η θεματική ανάλυση των άρθρων που δημοσιεύτηκαν στο επιστημονικό περιοδικό της ένωσης, *Μουσικοπαιδαγωγικά*, από το 2004 που κυκλοφόρησε το πρώτο του τεύχος, μέχρι το τεύχος 20 που κυκλοφόρησε το 2022.

Στόχος της καταλογογράφησης των άρθρων του περιοδικού είναι η δημιουργία δύο βάσεων μεταδεδομένων, μία στην Ελληνική και μία στην Αγγλική γλώσσα, οι οποίες θα κάνουν ευκολότερη την πρόσβαση στα άρθρα του περιοδικού. Με αυτόν τον τρόπο, εκτιμάται ότι θα διευκολυνθεί το αναγνωστικό κοινό στο οποίο απευθύνονται τα άρθρα. Δηλαδή, ερευνητές, εκπαιδευτικοί μουσικής, σπουδαστές και άτομα τα οποία ασχολούνται με τη μουσική παιδαγωγική και τη μουσική εκπαίδευση γενικότερα, από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

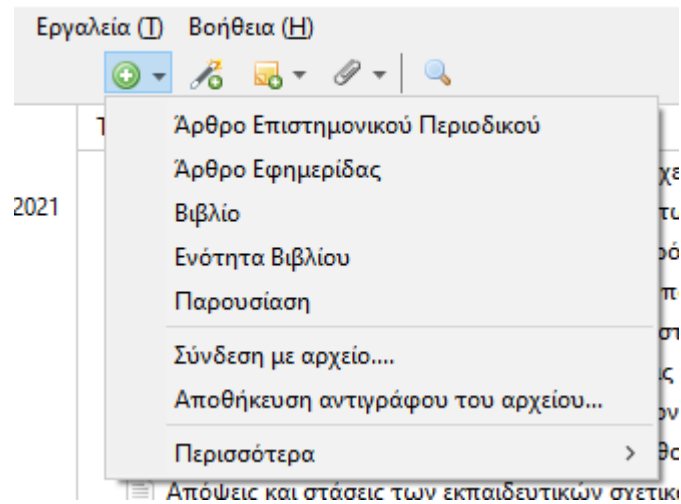
Μέσω της θεματικής ανάλυσης των άρθρων επιχειρείται η ανάλυση του περιεχομένου των άρθρων σε επιμέρους θεματικές. Στόχος είναι να αναδειχθεί ο προβληματισμός και η επιστημονική σκέψη των Ελλήνων μουσικοπαιδαγωγών τα τελευταία 20 χρόνια, όπως αυτά αποτυπώνονται στις θεματικές και το περιεχόμενο των άρθρων του περιοδικού *Μουσικοπαιδαγωγικά*.

### **2.2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ**

#### **2.2.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΜΕΤΑΔΕΔΟΜΕΝΩΝ**

Κατά τη διαδικασία εισαγωγής των μεταδεδομένων στο Zotero ακολουθήθηκαν τα εξής βήματα: Πρώτα δημιουργήθηκε ένας λογαριασμός χρήστη στο πρόγραμμα, ώστε να είναι δυνατός ο συγχρονισμός με άλλες συσκευές αλλά και με την επέκταση στον φυλλομετρητή ώστε να γίνεται πιο εύκολα η αποθήκευση των πληροφοριών. Στη συνέχεια δημιουργήθηκε μία νέα συλλογή με το όνομα “Μουσικοπαιδαγωγικά” όπου καταχωρήθηκε το κάθε άρθρο μαζί με τις απαραίτητες για αυτό πληροφορίες. Η ίδια διαδικασία έγινε και για την αντίστοιχη συλλογή με τις πληροφορίες στην Αγγλική γλώσσα.

Για κάθε στοιχείο που καταχωρείται εμφανίζεται ένα μενού επιλογών σχετικά με τον τύπο του τεκμηρίου. Οι βασικές επιλογές είναι: 1) Άρθρο Επιστημονικού Περιοδικού, 2) Άρθρο Εφημερίδας, 3) Βιβλίο, 4) Ενότητα Βιβλίου 5) Παρουσίαση. Στη παρούσα εργασία για όλα τα άρθρα επιλέχθηκε το Άρθρο Επιστημονικού Περιοδικού (Journal Article), (Εικόνα 1).



Εικόνα 1: Επιλογές για το είδος του τεκμηρίου

Έπειτα, ανοίγει στα δεξιά του παραθύρου ένα παράθυρο με τέσσερις καρτέλες. Η πρώτη καρτέλα “Πληροφορίες” (Info) αφορά τα μεταδεδομένα που θα καταγραφούν (Εικ.2). Από τα πεδία που εμφανίζονται χρησιμοποιήθηκαν τα:

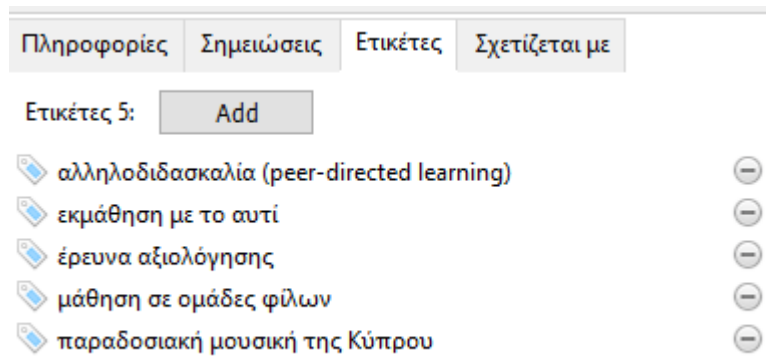
1. Τίτλος (Title)
2. Συγγραφέας
3. Μεταφραστής (όπου ήταν απαραίτητο), (Author or Translator)
4. Περίληψη (Abstract)
5. Δημοσίευμα (Publication)
6. Τεύχος (Issue)
7. Σελίδες (Pages)
8. Ημερομηνία (Date)
9. Τίτλος Σειράς (Series Title)
10. Γλώσσα (Language)
11. ISSN
12. URL (όπου υπήρχε διαθέσιμο)

Πληροφορίες	Σημειώσεις	Ετικέτες	Σχετίζεται με
Τύπος στοιχείου	Άρθρο Επιστημονικού Περιοδικού		
Τίτλος	<input type="text"/>		
▼ Συγγραφέας	(τελευταίο), (πρώτο)	<input type="text"/>	<input type="button" value="-"/> <input type="button" value="+"/>
Περίληψη	<input type="text"/>		
Δημοσίευμα	<input type="text"/>		
Τόμος	<input type="text"/>		
Τεύχος	<input type="text"/>		
Σελίδες	<input type="text"/>		
Ημερομηνία	<input type="text"/>		
Σειρά	<input type="text"/>		
Τίτλος Σειράς	<input type="text"/>		
Series Text	<input type="text"/>		
Συνοτομογραφία περιοδικού	<input type="text"/>		
Γλώσσα	<input type="text"/>		
DOI	<input type="text"/>		
ISSN	<input type="text"/>		
Short Title	<input type="text"/>		
URL	<input type="text"/>		
Πρόσβαση	<input type="text"/>		
Αρχείο	<input type="text"/>		
Τοπ. στο Αρχείο	<input type="text"/>		
Κατάλογος Βιβλιοθήκης	<input type="text"/>		
Αριθμός κλήσης	<input type="text"/>		
Δικαιώματα	<input type="text"/>		
Επιπλέον	<input type="text"/>		

Εικόνα 2: Καρτέλα με τα στοιχεία προς καταχώρηση για την κατηγορία “Άρθρο”

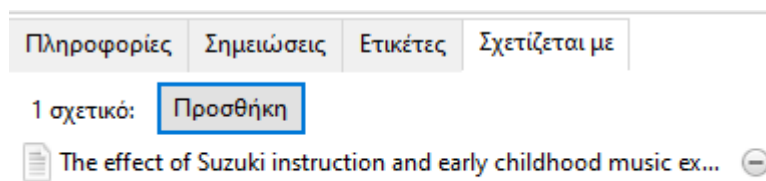
Η δεύτερη καρτέλα “Σημειώσεις”(Notes), δεν κρίθηκε αναγκαίο να χρησιμοποιηθεί στη διαδικασία της παρούσας εργασίας.

Στην καρτέλα “Ετικέτες” (Tags) (Εικ. 3) καταχωρήθηκαν ως ετικέτες οι λέξεις κλειδιά του κάθε άρθρου. Στα πρώτα τέσσερα τεύχη δεν υπήρχαν λέξεις κλειδιά οπότε συμπληρώθηκαν από την ερευνήτρια με βάση τις θεματικές που διαπραγματεύεται το κάθε άρθρο.



Εικόνα 3: Πώς εμφανίζονται οι λέξεις-κλειδιά κάθε άρθρου

Στην τέταρτη καρτέλα “Σχετίζεται με” (Related to) (Εικ. 4), κάθε άρθρο συνδέθηκε με την περίληψή του στα Αγγλικά, καθώς και με τα υπόλοιπα άρθρα της θεματικής κατηγορίας στην οποία ανήκει, όπως προκύπτει από τη θεματική κατηγοριοποίηση που περιγράφεται στην επόμενη ενότητα παρακάτω.



Εικόνα 4: Η εμφάνιση των συσχετιζόμενων τεκμηρίων

Στη συνέχεια καταγράφονται κάποιες επιπλέον διευκρινίσεις σχετικά με τη διαδικασία της καταλογογράφησης των άρθρων.

1. Στις μεταφράσεις ξενόγλωσσων άρθρων στα Ελληνικά, αναφέρεται τόσο ο συγγραφέας όσο και ο μεταφραστής του άρθρου.
2. Για τα άρθρα που αφορούν σε βιβλιοπαρουσιάσεις, ως συγγραφέας καταχωρήθηκε ο αρθρογράφος, ενώ τα υπόλοιπα στοιχεία (π.χ. Ονοματεπώνυμο Συγγραφέα Βιβλίου, Τίτλος βιβλίου κλπ.) καταχωρήθηκαν στην ενότητα “Τίτλος” του τεκμηρίου. Επίσης, δεν καταχωρήθηκε περίληψη, αλλά μόνο ο σύνδεσμος (link) που παραπέμπει στο συγκεκριμένο άρθρο στη ιστοσελίδα της ένωσης.

Τέλος, το λογισμικό δίνει τη δυνατότητα εξαγωγής των στοιχείων της συλλογής σε υπολογιστικό φύλλο (Εικ.5). Έτσι, όλα τα μεταδεδομένα των άρθρων της συλλογής μπορούν να υποστούν επεξεργασία από τον χρήστη και να διαμορφωθούν σε λίστα μεταδεδομένων

στην Ελληνική και στην Αγγλική γλώσσα, ανάλογα με τις ανάγκες του χρήστη. Στο Παράρτημα της εργασίας παρατίθεται στα Ελληνικά και στα Αγγλικά λίστα με τα μεταδεδομένα των άρθρων κατά αλφαβητική σειρά σύμφωνα με το επίθετο του πρώτου συγγραφέα.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Key	Item Type	Publication Year	Author	Title	Publication Title	ISSN	Url	Abstract Note	Date	Pages
2	3GS28FG6	JournalArticle	2004	Σάμου, Λελοῦδα	Η επίδραση της διδασκαλίας με τη μέθοδο Suzuki και Μουσικοπαιδαγωγικά		17901618	<a href="https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000">https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000</a>	Σκοπός της έρευνας ήταν	2004	6-33
3	W45KMV53	JournalArticle	2004	Μπάσας, Κωνσταντίνος, Δημήτρης, Μαίη	Ο δάσκαλος στο μάθημα της μουσικής μέσα από τα Μουσικοπαιδαγωγικά		17901618	<a href="https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000">https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000</a>	Στο μάθημα της μουσικής	2004	67-83
4	N1M1W2HIV	JournalArticle	2004	Λυκάσας, Κωνσταντίνου, Παπαδοπούλου	Δημιουργικό μάθημα παραδοσιακού χορού στις πρώτες Μουσικοπαιδαγωγικά		17901618	<a href="https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000">https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000</a>	Σκοπός της παρούσης έρευνας	2004	84-96
5	DUT9W9BFV	JournalArticle	2005	Ανδρούτσος, Παύλιος	Έρευνα και διδακτική πράξη: Διάλογος ή χάσμα. Μουσικοπαιδαγωγικά		17901618	<a href="https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000">https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000</a>	Η παρούσα εργασία διερευνά	2005	
6	QI5733B5	JournalArticle	2005	Κίτσου, Χρύσα	«Ελεγχος Μουσικών Ακουστικών Ικανοτήτων». Ανά Μουσικοπαιδαγωγικά		17901618	<a href="https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000">https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000</a>	Η παρούσα εργασία εστιάζει	2005	20-41
7	5EXR89QB	JournalArticle	2005	Κόναρη, Δήμητρα	Απόλυτη ακοή: σύντομη ανασκόπηση στο μύθο και τη Μουσικοπαιδαγωγικά		17901618	<a href="https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000">https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000</a>	Η απόλυτη ακοή είναι μια	2005	42-49
8	ISA6ZNL6	JournalArticle	2005	Βαμβουκή, Μαρίζα	Δυσλεκτικά παιδιά & μουσική διδασκαλία: αναγνωρίζω Μουσικοπαιδαγωγικά		17901618	<a href="https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000">https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000</a>	Η απόλυτη ακοή είναι η εμπειρία	2005	50-62
9	5T4EK7B6	JournalArticle	2005	Παπακολλού, Εβή	Η μέθοδος GIM (Guided Imagery and Music) ως θερ Μουσικοπαιδαγωγικά		17901618	<a href="https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000">https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000</a>	To GIM (Guided Imagery)	2005	63-72
10	34L6DDLD	JournalArticle	2006	Παπαθανασίου, Ξανθούλα	Η ηλικία και η μουσική εκπαίδευση ως παράγοντες θ Μουσικοπαιδαγωγικά		17901618	<a href="https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000">https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000</a>	Στην παρούσα εργασία γίνεται	2006	
11	QRGICUVC	JournalArticle	2006	Σταύρου, Γιάννης	Απόψεις και στάσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τη Μουσικοπαιδαγωγικά		17901618	<a href="https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000">https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000</a>	Η εκπαιδευτική πολιτική	2006	31-50
12	4K758HH7	JournalArticle	2006	Ανδρούτσος, Παύλιος	Δημιουργία και πειραματική εφαρμογή ενός μοντέλου Μουσικοπαιδαγωγικά		17901618	<a href="https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000">https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000</a>	Ο στόχος της έρευνας ήταν	2006	51-69
13	WCMRP4NP	JournalArticle	2006	Ζαχαροπούλου, Κυριακή	Μια εισαγωγή στους μηχανισμούς και τις στρατηγικές Μουσικοπαιδαγωγικά		17901618	<a href="https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000">https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000</a>	Η μνήμη είναι μια πολύ	2006	71-84
14	JZDGWYMY	JournalArticle	2006	Βρακά, Μαρία	Απόλυτη Ακοή - Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα Μουσικοπαιδαγωγικά		17901618	<a href="https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000">https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000</a>	Η Απόλυτη Ακοή είναι μια	2006	85-96
15	QHXYPSL8	JournalArticle	2007	Ανδρούτσος, Παύλιος	Πραξιακή φιλοσοφία και εκπαιδευτική πράξη Μουσικοπαιδαγωγικά		17901618	<a href="https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000">https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000</a>	Η ύπαρξη μίας και μοναξιάς	2007	20-40
16	3XV8BJHG	JournalArticle	2007	Xie, Jiaxing	Η Πραξιακή Μουσική Εκπαίδευση στην Κίνα - στα πρώτα Μουσικοπαιδαγωγικά		17901618	<a href="https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000">https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000</a>	Η παρούσα εργασία περιγράφει	2007	41-56
17	4F2H5GMH	JournalArticle	2007	Westerlund, Vakeva, Heidi, Lauri	Η πραξιακή φιλοσοφία του Elliott στη μουσική εκπαίδευση Μουσικοπαιδαγωγικά		17901618	<a href="https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000">https://www.elsevier.com/locate/S0165036904000000</a>	Η εισαγωγή της πραξιακής	2007	55-77

Εικόνα 5: Πώς εμφανίζεται ο συγκεντρωτικός πίνακας από την εξαγωγή της βιβλιοθήκης στο Zotero.

## 2.3. ΑΝΑΛΥΣΗ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

### 2.3.1. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΔΟΜΗΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Κάθε άρθρο του περιοδικού *Μουσικοπαιδαγωγικά* αποτελείται από: 1) τον τίτλο του άρθρου στα Ελληνικά, 2) το ονοματεπώνυμο του/των συγγραφέα/ων, 3) την περίληψη του κειμένου στα Ελληνικά, 4) το κυρίως σώμα του άρθρου, 5) τη βιβλιογραφία, 6) σύντομο βιογραφικό του/των συγγραφέων σε Ελληνική γλώσσα και ακολουθούν 7) ο τίτλος του άρθρου στην Αγγλική γλώσσα, το ονοματεπώνυμο του/των συγγραφέων με λατινικούς χαρακτήρες, 7) η περίληψη του άρθρου στην Αγγλική γλώσσα και, τέλος, 8) σύντομο βιογραφικό σημείωμα του/των συγγραφέων στην Αγγλική γλώσσα.

Κάθε τεύχος περιλαμβάνει πέντε με έξι άρθρα. Επιπλέον, από το τεύχος 19 (2020) εγκαινιάστηκε μία νέα ενότητα στο περιοδικό η οποία αφορά στη δημοσίευση βιβλιοπαρουσιάσεων και κριτικών βιβλίων που σχετίζονται με τη μουσικοπαιδαγωγική ή την εθνομουσικολογική ή την εθνομουσικολογική έρευνα.

### 2.3.2. ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Στα είκοσι τεύχη που αριθμεί ως τώρα το περιοδικό περιλαμβάνονται εκατόν πέντε (105) άρθρα. Όλα είναι πρωτότυπες έρευνες στην Ελληνική γλώσσα, εκτός από δέκα άρθρα, αυτά του τεύχους 4 (2007) και του τεύχους 10(2012), τα οποία είναι μεταφράσεις πρωτότυπων ερευνών που γράφτηκαν στην αγγλική γλώσσα ή επανεκδόθηκαν σε μετάφραση από την αγγλική γλώσσα. Οι μεταφράσεις του τεύχους 4 (2007) αφορούν κείμενα που γράφτηκαν για την Πραξιακή Φιλοσοφία της Μουσικής Εκπαίδευσης του David Elliott, και



παρουσιάστηκαν στο πλαίσιο του συμποσίου με τίτλο *Praxial Music Education: Issues and Debates* στις 21-7-2006 στο 27ο Παγκόσμιο Συνέδριο της ISME στην Kuala Lumpur της Μαλαισίας. Η επιμέλεια των κειμένων στα Ελληνικά έγινε από διακεκριμένους έλληνες μουσικοπαιδαγωγούς, συνεργάτες της Ε.Ε.Μ.Ε., και τα κείμενα δημοσιεύτηκαν με τη σύμφωνη γνώμη των συγγραφέων τους.

Το τεύχος (10), περιλαμβάνει επιλογή άρθρων που δημοσιεύτηκαν στο επιστημονικό περιοδικό της Διεθνούς Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση (ISME, *International Journal of Music Education*). Τα άρθρα αυτά παραχωρήθηκαν στην Ε.Ε.Μ.Ε. για μετάφραση στα Ελληνικά και δημοσίευση στο περιοδικό *Μουσικοπαιδαγωγικά*, με τη σύμφωνη γνώμη των συγγραφέων και της τότε επικεφαλής της επιστημονικής επιτροπής του περιοδικού της ISME, Wendy Sims.

Όσον αφορά τους ερευνητές που δημοσίευσαν μέχρι και το τεύχος 20 πρωτότυπες έρευνες και μελέτες τους στο περιοδικό *Μουσικοπαιδαγωγικά*, είναι ογδόντα (80) στον αριθμό. Από αυτούς οι δεκαεπτά (17) έχουν δημοσιεύσει περισσότερες από 1 μελέτες (Πίνακας 1). Οι ερευνητές που έχουν δημοσιεύσει τις περισσότερες μελέτες είναι οι Διονυσίου Ζωή, Κοκκίδου Μαίη, Κόνιαρη Δήμητρα, Ανδρούτσος Πολύβιος, Μυγδάνης Γιάννης, Στάμου Λήδα, Περακάκη Ελισάβετ, Ράπτης Θεοχάρης, Ευθυμίου Σπυριδούλα

**Πίνακας 1:** Ερευνητές με περισσότερες από μία δημοσιεύσεις, με αλφαβητική σειρά

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΕΡΕΥΝΗΤΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΡΘΡΩΝ
Ακογιούνογλου Μίτσυ	2
Ανδρούτσος Πολύβιος	3
Διονυσίου Ζωή	8
Ευθυμίου Σπυριδούλα	2
Θεοδωρίδης Νίκος	2
Κοκκίδου Μαίη	8
Κόνιαρη Δήμητρα	3
Μπουλντή Δέσποινα	2
Μυγδάνης Γιάννης	3
Παπαζαχαρίου- Χριστοφόρου Μαρία	2
Παπαπαναγιώτου Ξανθούλα	2
Περακάκη Ελισάβετ	2

Ράπτης Θεοχάρης	2
Στάμου Λήδα	5
Σταύρου Γιάννης	2
Τσακιρίδου Ελένη	2
Χαλκιαδάκη Μαρία	2

### 2.3.3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΙΔΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ

Η πρώτη κατηγοριοποίηση των άρθρων έγινε σύμφωνα με το είδος της ερευνητικής μεθόδου που χρησιμοποιήθηκε σε αυτά. Έπειτα από τη μελέτη τους παρατηρήθηκε ότι τα άρθρα που δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό *Μουσικοπαιδαγωγικά* ανήκουν στις παρακάτω έξι κατηγορίες:

1. Έρευνητικά
2. Βιβλιογραφικές Ανασκοπήσεις/Επισκοπήσεις
3. Ιστορικά
4. Εφαρμοσμένα
5. Βιβλιοπαρουσιάσεις
6. Κριτική Θεωρία

Από την κατηγοριοποίηση των 105 άρθρων του περιοδικού τους σύμφωνα με το είδος της ερευνητικής μεθόδου που χρησιμοποιείται στη μεθοδολογία τους προέκυψαν τα παρακάτω :

1α. Πενήντα οκτώ (58) άρθρα ανήκουν στην κατηγορία “**Έρευνητικά**”.

Από αυτά, σαράντα έξι (43) αποτελούν **Ποιοτικές Έρευνες** και 15 άρθρα ανήκουν σε **Ποσοτικές Έρευνες**.

Όσον αφορά τα άρθρα που ακολουθούν ποιοτική έρευνα, ανάλογα με το είδος της έρευνας χωρίστηκαν ως εξής :

- Έντεκα (11) άρθρα αφορούν **Μελέτες Περίπτωσης**,
- Δέκα (10) άρθρα περιλαμβάνουν **Θεματικές Αναλύσεις**,
- Έξι (6) άρθρα είναι **Εκπαιδευτικές Παρεμβάσεις**,

- Από τέσσερα (4) άρθρα έχει η καθεμία από τις κατηγορίες “Έρευνες Δράσης”, “Έρευνες Ερωτηματολογίου” και “Πιλοτικές Εφαρμογές”,
- Δύο (2) άρθρα είναι “Έρευνες Συνέντευξης”
- Απο (1) άρθρο έχει η κάθε μία από τις κατηγορίες “Επιτόπια Έρευνα” και “Project”.

2. Στην κατηγορία “**Θεωρητικά Άρθρα/Βιβλιογραφικές Επισκοπήσεις**” ανήκουν εικοσιοκτώ (28) άρθρα
3. Στην κατηγορία “**Ιστορικά**” ταξινομήθηκαν δώδεκα (12) άρθρα
4. Στην κατηγορία “**Εφαρμοσμένα**” τέσσερα(4)
5. Στην ενότητα “**Βιβλιοπαρουσιάσεις**” ανήκουν δύο(2) άρθρα και τέλος,
6. Στην κατηγορία “**Κριτική Θεωρία**” ταξινομήθηκε ένα (1) άρθρο.

**Πίνακας 2:** Κατηγοριοποίηση των άρθρων σύμφωνα με την ερευνητική τους μεθοδολογία, σε φθίνουσα σειρά.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ
<b>1. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ</b>	<b>58</b>
1Α.ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ	43
Μελέτες περίπτωσης	11
Θεματικές Αναλύσεις	10
Εκπαιδευτικές Παρεμβάσεις	6
Έρευνες Δράσης	4
Έρευνες Ερωτηματολογίου	4
Πιλοτικές Εφαρμογές	4
Έρευνες Συνέντευξης	2
Επιτόπια Έρευνες	1
Project	1

1B. ΠΟΣΟΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ	15
2.ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ/ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΕΙΣ	28
3. ΙΣΤΟΡΙΚΑ	12
4. ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΑ	4
5. ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ	2
6. ΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ	1

### 2.3.4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Η θεματική ανάλυση πραγματοποιήθηκε με τον διαχωρισμό μεγάλων θεματικών εννοιών οι οποίες προέκυψαν έπειτα από τη μελέτη των άρθρων αλλά και με βάση τις λέξεις-κλειδιά που αναφέρονται σε κάθε άρθρο (Jorgensen & Ward-Steinman, 2015· Nichols, 2013). Άρθρα που μπορεί να ενέπιπταν σε δύο κατηγορίες προσμετρήθηκαν στη θεματική ενότητα ή οποία ήταν κυρίαρχη στο μεγαλύτερο μέρος του άρθρου. Τέλος, όπως και στην κατηγοριοποίησή τους σύμφωνα με την ερευνητική μέθοδο παραπάνω, οι κατηγορίες ταξινομήθηκαν με φθίνουσα σειρά σε σχέση με τον αριθμό των άρθρων που ανήκουν στην κάθε μία από αυτές.

Κατασκευάστηκαν οι παρακάτω θεματικές κατηγορίες:

(1) Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών/Εκπαιδευτικά Μοντέλα, (2) Διδακτική της Μουσικής, (3) Φιλοσοφία, (4) Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών, (5) Μουσική Πράξη, (6) Μουσική Ψυχολογία, (7) Δημιουργικότητα/Αυτοσχδιασμός, (8) Έρευνα, (9) Μουσική Αντίληψη, (10) Παράδοση, (11) Άτυπες Διαδικασίες Μάθησης, (12) Διδακτική Οργάνων, (13) Διαθεματικότητα και Μουσική, (14) Απόλυτη Ακοή, (15) Βιβλιοπαρουσίαση, (16) Μουσικοθεραπεία, (17) Εκπαιδευτική Πολιτική, (18) Σωματική Ευεξία Μουσικών (Πίνακας 2).

Στην πρώτη κατηγορία, “**Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών/Εκπαιδευτικά Μοντέλα**”, περιέχονται δεκαοκτώ (18) άρθρα. Καλύπτεται ένα ευρύ φάσμα θεματικών ενοτήτων όπως για παράδειγμα το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών της μουσικής τόσο για τους μαθητές, όσο και για τους εκπαιδευτικούς. Επίσης, υπάρχουν άρθρα που αναφέρονται και σε άλλα προγράμματα σπουδών όπως αυτό της Κύπρου και γενικότερα της Ευρώπης.

Άλλες θεματικές ενότητες που εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία είναι η απόλυτη ακοή, οι νέες τεχνολογίες, το τραγούδι στη σχολική τάξη κ.ά. Κάποια εκπαιδευτικά μοντέλα που αναφέρονται είναι η Μέθοδος Σουζούκι και η Μέθοδος Μαλλιάρια.

Η επόμενη σε αριθμό άρθρων κατηγορία **“Διδακτική της Μουσικής”**, περιλαμβάνει δεκαέξι (16) άρθρα τα οποία αφορούν σε μαθησιακές δυσκολίες, στη χρήση νέων τεχνολογιών όπως το μουσικό βίντεο, στη διδακτική της ψαλτικής τέχνης κ.ά. Κάποια άλλα άρθρα αναφέρονται στη διδασκαλία της παραδοσιακής μουσικής, στη χρήση του ψηφιακού αποθετηρίου “Ευτέρπη”, και στη διδασκαλία της Ιστορίας της Μουσικής.

Στην κατηγορία **“Φιλοσοφία”**, περιλαμβάνονται δέκα (10) άρθρα τα οποία αναφέρονται αποκλειστικά στην Πραξιακή Φιλοσοφία, καθώς στο 4ο τεύχος του περιοδικού (2007) πραγματοποιήθηκε ένα εκτενές αφιέρωμα σε αυτή. Άλλες θεματικές ενότητες που συναντώνται σε αυτή την κατηγορία αφορούν τη Μουσική στην Αρχαιότητα, την Αισθητική Αγωγή γενικότερα, και τέλος τη σύνδεση της περιβαλλοντικής με την αισθητική αγωγή.

Στην κατηγορία **“Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών”** περιλαμβάνονται οκτώ (8) άρθρα τα οποία στοχεύουν στην ανάδειξη των απόψεων των εκπαιδευτικών για διάφορα ζητήματα. Επίσης, υπάρχουν άρθρα σχετικά με την αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευτικών ως εκπαιδευόμενων.

Η κατηγορία **“Μουσική Πράξη”** εμπεριέχει επτά (7) άρθρα των οποίων τα ερευνητικά ενδιαφέροντα αφορούν στρατηγικές απομνημόνευσης, προτάσεις για εφαρμογές σε μουσικά σύνολα στο σχολείο και έρευνες περί διαμόρφωσης της μουσικής ταυτότητας.

Στην κατηγορία **“Μουσική Ψυχολογία”**, ανήκουν επτά (7) άρθρα τα οποία διερευνούν τη σχέση της αυτοεκτίμησης και της αυτοαντίληψης μέσω της μουσικής. Επίσης, δίνεται βαρύτητα στη συναισθηματική ανάπτυξη μέσω της μουσικής. Τέλος αναφέρεται η μουσική ως φορέας επικοινωνίας ανάμεσα στο βρέφος και τον γονέα.

Η ενότητα **“Δημιουργικότητα/Αυτοσχεδιασμός”** περιέχει πέντε (5) άρθρα τα οποία κατά βάση αναφέρονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ υπάρχουν δύο άρθρα τα οποία αναφέρονται στην προσχολική ηλικία και στο γυμνάσιο αντίστοιχα.

Στην κατηγορία **“Έρευνα”** ταξινομήθηκαν πέντε (5) άρθρα τα οποία κατά κύριο λόγο είναι ερευνητικής φύσεως και αναφέρονται σε ζητήματα όπως η δια βίου μάθηση, η χορωδιακή πρακτική, η έρευνα για τη μουσική εκπαίδευση κ.ά.

Στην κατηγορία **“Μουσική Αντίληψη”** εντάχθηκαν πέντε (5) άρθρα τα οποία έχουν να κάνουν με μαθησιακές δυσκολίες, με την εφηβεία και τη μουσική εκπαίδευση, και με τη μουσική αντίληψη σε άτομα με τυπική και μη τυπική μουσική εκπαίδευση.

Στην κατηγορία **“Παράδοση”** συναντώνται πέντε (5) άρθρα με μία ποικιλία θεματικών ενοτήτων. Πραγματεύονται ζητήματα όπως η διδασκαλία των παραδοσιακών χορών στο σχολείο, το τραγούδι των Ελλήνων του Πόντου και οι παιδαγωγικές προσεγγίσεις του, και τα ελληνικά παιχνιδοτράγουδα. Τέλος, παρουσιάζεται και μία έρευνα σχετικά με τις απόψεις και τις ανάγκες που έχουν οι μαθητές των παραδοσιακών οργάνων, σχετικά με τη διδασκαλία τους.

Στην επόμενη κατηγορία, **“Άτυπες Διαδικασίες Μάθησης”**, συναντώνται τέσσερα (4) άρθρα τα οποία πραγματεύονται θεματικές ενότητες όπως η δημοφιλής μουσική στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Αμερική, οι άτυπες διαδικασίες μάθησης στα σχολεία της Κύπρου, και τέλος η άτυπη διαδικασία μουσικής μάθησης όπως παρατηρήθηκε σε τρεις μαχαλάδες Ρομά.

Στην κατηγορία **“Διδακτική Οργάνων”** εντάχθηκαν τέσσερα (4) άρθρα τα οποία αφορούν τη διδακτική του πιάνου, του ελληνικού παραδοσιακού βιολιού και της φωνής.

Η κατηγορία **“Διαθεματικότητα και Μουσική”** περιλαμβάνει τρία (3) άρθρα τα οποία πραγματεύονται το πώς μπορεί η μουσική να συνδυαστεί είτε με άλλα μαθήματα στο σχολικό πρόγραμμα, είτε με άλλους τομείς και πώς αυτοί αλληλεπιδρούν μεταξύ τους.

Στην κατηγορία **“Απόλυτη Ακοή”**, κατατάχθηκαν δύο (2) άρθρα εκ των οποίων το δεύτερο βασίστηκε στο πρώτο, και γίνεται μια επισκόπηση του ζητήματος, όπως επίσης και αναφορές στα θετικά και τα αρνητικά του στοιχεία.

Στην κατηγορία **“Μουσικοθεραπεία”** εντάχθηκαν δύο (2) άρθρα τα οποία αναφέρονται στο πώς αντιμετωπίζουν τη μουσικοθεραπεία οι γονείς παιδιών με ειδικές ανάγκες, και στο πώς η μέθοδος GIM (Guided Imagery and Music) θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί θεραπευτικά σε παιδιά και εφήβους.

Τέλος, οι κατηγορίες **“Εκπαιδευτική Πολιτική”** και **“Σωματική Ευεξία Μουσικών”**, περιέχουν από ένα (1) άρθρο η κάθε μία.

Στο περιοδικό, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, υπάρχουν και κείμενα τα οποία αφορούν σε παρουσιάσεις σημαντικών βιβλίων στον χώρο της μουσικής παιδαγωγικής και της μουσικολογίας. Έτσι, στην κατηγορία **“Βιβλιοπαρουσίαση”** εντάχθηκαν δύο (2) άρθρα εκ των οποίων το ένα αναφέρεται στην παρουσίαση μιας μελέτης για τα Δημοτικά Τραγούδα, και το δεύτερο στην παρουσίαση μιας μελέτης για την ιστορία και τα γνωρίσματα της μεθόδου Orff στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

**Πίνακας 3:** Θεματική Κατηγοριοποίηση των άρθρων σε φθίνουσα σειρά.

<b>ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ</b>	<b>ΑΡΙΘΜΟΣ</b>
<b>1.ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ/ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ</b>	<b>18</b>
<b>2. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ</b>	<b>16</b>
<b>3. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ</b>	<b>10</b>
<b>4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ</b>	<b>8</b>
<b>5. ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΡΑΞΗ</b>	<b>7</b>
<b>6. ΜΟΥΣΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ</b>	<b>7</b>
<b>7.ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ/ ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ</b>	<b>5</b>
<b>8. ΕΡΕΥΝΑ</b>	<b>5</b>
<b>9. ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ</b>	<b>5</b>
<b>10. ΠΑΡΑΛΟΣΗ</b>	<b>5</b>
<b>11.ΑΤΥΠΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ</b>	<b>4</b>
<b>12. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΝ</b>	<b>4</b>
<b>13.ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ</b>	<b>3</b>
<b>14. ΑΠΟΛΥΤΗ ΑΚΟΗ</b>	<b>2</b>
<b>15. ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ</b>	<b>2</b>
<b>16. ΜΟΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ</b>	<b>2</b>
<b>17. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ</b>	<b>1</b>
<b>18. ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΕΥΕΞΙΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ</b>	<b>1</b>

## Γ' ΜΕΡΟΣ:

### ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

#### 3.1. ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει ως στόχο τη θεματική ανάλυση και καταλογογράφηση στην Ελληνική και την Αγγλική γλώσσα των άρθρων του επιστημονικού περιοδικού με κριτές της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση, *Μουσικοπαιδαγωγικά*. Αναλύθηκαν και καταλογογραφήθηκαν με την προσθήκη μεταδεδομένων 105 άρθρα που δημοσιεύτηκαν στα τεύχη 1-20 του περιοδικού, και κυκλοφόρησαν στο χρονικό διάστημα από το 2004 μέχρι το 2022.

Για την καταλογογράφηση και την καταγραφή των μεταδεδομένων των άρθρων χρησιμοποιήθηκε το ανοικτής πρόσβασης λογισμικό Zotero, όπως είχε χρησιμοποιηθεί και στις σχετικές εργασίες των Ιατροπούλου (2019) και Σιδηροπούλου (2021). Με τη χρήση του Zotero δημιουργήθηκαν δύο κατάλογοι με μεταδεδομένα των άρθρων, ένας στην Ελληνική γλώσσα και ένας στην Αγγλική γλώσσα. Στόχος ήταν η οργάνωση των άρθρων του Περιοδικού σε καταλόγους για την καλύτερη πρόσβαση σε αυτό από τους Έλληνες και ξένους ερευνητές. Απώτερος στόχος είναι οι κατάλογοι αυτοί να αναρτηθούν στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση ([www.eeme.gr](http://www.eeme.gr)).

Για την πραγματοποίηση της θεματικής ανάλυσης του περιεχομένου των άρθρων και την κατηγοριοποίησή τους σε επιμέρους θεματικές ενότητες πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική μελέτη σχετική με το θέμα. Από τις σχετικές έρευνες που εντοπίστηκαν η παρούσα εργασία στηρίχθηκε σε μεγάλο βαθμό στον τρόπο με τον οποίο ανέλυσε ο Nichols (2013) τα άρθρα του περιοδικού *Journal of Music Teacher Education*. Ο Nichols πραγματοποίησε θεματική κατηγοριοποίηση των άρθρων με βάση την ερευνητική μέθοδο, και με βάση τη συχνότητα εμφάνισης συγκεκριμένων θεματικών ενοτήτων.

Όσον αφορά τα αποτελέσματα της κατηγοριοποίησης των άρθρων του περιοδικού σύμφωνα με την ερευνητική μέθοδο που ακολούθησαν, προέκυψε ότι στα άρθρα που δημοσιεύτηκαν στο περιοδικό *Μουσικοπαιδαγωγικά* από το πρώτο του τεύχος μέχρι το τεύχος αρ. 20 παρατηρείται μία μεγάλη ποικιλία ερευνητικών μεθόδων. Ωστόσο, το μεγαλύτερο ποσοστό των άρθρων αφορούν ποιοτικές έρευνες.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της θεματικής ανάλυσης των άρθρων δημιουργήθηκαν δεκαοχτώ βασικές θεματικές ενότητες. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερευνών εντάχθηκαν στην ενότητα *Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για τη Μουσική και*



εκπαιδευτικά μοντέλα. Τα άρθρα αυτά περιλάμβαναν τόσο αποτελέσματα ερευνών όσο και καλές πρακτικές για το μάθημα της μουσικής.

Από τη θεματική ανάλυση των άρθρων του περιοδικού Μουσικοπαιδαγωγικά παρατηρείται ότι υπάρχει ένα ευρύ φάσμα ερευνητικών ενδιαφερόντων και ερευνητικών μεθόδων που χρησιμοποιούν οι Έλληνες ερευνητές στον χώρο της μουσικής παιδαγωγικής. Υπάρχει μία σφαιρική προσέγγιση της διδασκαλίας της μουσικής καθώς υπάρχουν άρθρα που αναφέρονται στη διαθεματικότητα που έχει η διδασκαλία της μουσικής με άλλα σχολικά μαθήματα, με το περιβάλλον κ.ά. Επίσης, γίνεται αναφορά στην κοινωνική και ψυχολογική διάσταση της μουσικής εκπαίδευσης.

### **3.2. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ: Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΟΥΣΙΚΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΠΑΙΔΑΓΩΓΟ**

Η μελέτη επιστημονικών εντύπων βοηθά τον μουσικοπαιδαγωγό να παραμένει διαρκώς ενημερωμένος σχετικά με τις εξελίξεις στα ζητήματα που αφορούν τη μουσική εκπαίδευση. Τα επιστημονικά έντυπα προσφέρουν στον μουσικοπαιδαγωγό μία εικόνα για τα πιο τελευταία ερευνητικά δεδομένα για ζητήματα που τον αφορούν. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να γίνει πιο αποτελεσματικός στη διδασκαλία του, καθώς η γνώση που μεταφέρει στους μαθητές προέρχεται από σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα και ευρήματα. Επίσης, μελετώντας τα επιστημονικά περιοδικά του χώρου λαμβάνει σημαντικά εφόδια για να εξελίξει καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας που μπορεί να αποβούν αποτελεσματικές και να βελτιώσουν τη μαθησιακή εμπειρία των μαθητών του. Πρόκειται για μία διαδικασία δια βίου μάθησης για τον μουσικοπαιδαγωγό, μέσα από την οποία εξελίσσεται ο ίδιος, οι μαθητές του αλλά και το σχολικό περιβάλλον στο οποίο βρίσκονται.

Επίσης, η μουσική ως επιστήμη, αλλά και συγκεκριμένα η έρευνα πάνω στη μουσική εκπαίδευση, είναι πεδία έρευνας που συνεχώς εξελίσσονται και διευρύνονται (Asmus, 2012). Έτσι εξελίσσεται και διευρύνεται και η κατανόηση του μουσικοπαιδαγωγού για τα ζητήματα που καλείται να αντιμετωπίσει. Αυτό οδηγεί στην ανάπτυξη μιας πιο ολιστικής εικόνας σχετικά με τα ζητήματα αυτά.

Ένα επιστημονικό άρθρο ή περιοδικό, αποτελεί μια σημαντική πηγή άντλησης πληροφοριών καθώς προσφέρει νέο εκπαιδευτικό υλικό το οποίο περιλαμβάνει καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας αλλά και γενικότερα εκπαιδευτικά εφόδια και εργαλεία για τη βελτίωση της μαθησιακής εμπειρίας. Τα εργαλεία αυτά μπορεί να αποτελούν εκπαιδευτικά προγράμματα, ή παιχνίδια τα οποία έχουν συμβάλλουν στη διαδικασία της μάθησης, κ.ά. Αυτό βοηθά τους μουσικοπαιδαγωγούς να προσαρμόζονται τόσο οι ίδιοι, όσο και οι

διδασκτικές πρακτικές τους στις σύγχρονες απαιτήσεις αλλά και στις ανάγκες που έχουν οι μαθητές.

Ένας ακόμα σημαντικός παράγοντας που αξίζει να αναφερθεί, αποτελεί το γεγονός ότι ένα επιστημονικό έντυπο αποτελεί και έναν χώρο, με την ευρύτερη έννοια, δικτύωσης για τον μουσικοπαιδαγωγό. Αυτό συμβαίνει διότι αποτελεί έναν ποιοτικό τρόπο για τη δημιουργία ενός δικτύου επιστημόνων και την καλλιέργεια συνδετικών κρίκων για συνεργασίες με άλλους εκπαιδευτικούς και ερευνητές. Έτσι, μετατρέπεται σε ένα χώρο ανταλλαγής ιδεών, γνώσεων και πόρων.

Σε συνδυασμό με τα παραπάνω, μέσα από αυτή τη διαδικασία ενισχύεται και το αίσθημα του ανήκειν (Σαρρής, 2023). Ο μουσικοπαιδαγωγός αισθάνεται ότι ανήκει σε μια ευρύτερη κοινότητα που εξελίσσεται συνεχώς. Μπορεί να ανταλλάσει απόψεις, να ενισχύει την κριτική του ικανότητα μέσω αυτών που μελετά, να ασκεί αλλά και να δέχεται εποικοδομητική κριτική, και να συνειδητοποιήσει τη σημασία του να συνεισφέρει στο πεδίο έρευνας.

Όπως η επιστήμη εξελίσσεται συνεχώς μέσα στο πέρασμα του χρόνου, έτσι και ο μουσικοπαιδαγωγός όσο ασχολείται με την μελέτη επιστημονικών εντύπων, θα εξελίσσεται και αυτός. Πρόκειται για μια διαδικασία που ενισχύει τη δια βίου μάθηση δίνοντάς του την ευκαιρία να παραμένει ενημερωμένος σε ότι αφορά τη μουσική εκπαίδευση.

Ένας μουσικοπαιδαγωγός που εξελίσσεται με τέτοιο τρόπο, μπορεί να παρέχει και μια πιο ολοκληρωμένη διαδικασία μάθησης στα παιδιά. Αυτό επειδή μέσα από αυτή τη γνώση μπορεί να παρέχει στην τάξη μια εμπειριστατωμένη και υψηλής ποιότητας μουσική γνώση η οποία έχει αποδειχθεί επιστημονικά. Επίσης, έχει τα εργαλεία να δημιουργήσει εναλλακτικούς και πιο αποτελεσματικούς τρόπους μάθησης βελτιώνοντας τη συνολική μαθησιακή εμπειρία των μαθητών.

Η μουσική εκπαίδευση εκτός από την μουσική γνώση αυτή καθ' αυτή, συμπεριλαμβάνει και μια πληθώρα άλλων ζητημάτων που εμπίπτουν και σε άλλους επιστημονικούς κλάδους όπως η ψυχολογία, οι νευροεπιστήμες, η παιδαγωγική κ.ά. Με τη μελέτη και την κατανόηση αυτών των ζητημάτων, ο μουσικοπαιδαγωγός μπορεί να ασκήσει θετική επιρροή σε κοινωνικό επίπεδο προς τους μαθητές του. Επίσης, με τον τρόπο αυτό, εκτός από τον μουσικοπαιδαγωγό και τους μαθητές του, εξελίσσεται και το ίδιο το εκπαιδευτικό ίδρυμα στο οποίο ανήκει.

### 3.3. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Η παρούσα εργασία επιχειρεί την καταλογογράφηση και θεματική ανάλυση των άρθρων του περιοδικού *Μουσικοπαιδαγωγικά* (τεύχη 1-20). Ωστόσο, θα μπορούσαν να γίνουν και άλλες μελέτες των άρθρων του περιοδικού, υπό διαφορετικό πρίσμα. Για παράδειγμα, στην καρτέλα “Σχετίζεται με” στο λογισμικό Zotero, κάθε άρθρο του περιοδικού συσχετίστηκε με την μετάφρασή του στα Αγγλικά. Μία άλλη συσχέτιση θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί ανάμεσα στα άρθρα που πραγματεύονται κοινές θεματικές ενότητες. Με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε ο αναγνώστης ερευνητής διαβάζοντας ένα άρθρο να μπορεί πιο εύκολα να βρει παρεμφερή άρθρα που έχουν δημοσιευτεί στο περιοδικό .

Επίσης, θα μπορούσε να συνεχιστεί η καταλογογράφηση και θεματική ανάλυση των τευχών του περιοδικού που δημοσιεύονται κάθε χρονιά. Θα είχε ενδιαφέρον τα καινούργια άρθρα να συσχετιστούν με παλαιότερα που είναι ήδη δημοσιευμένα

Ένα από τα μέρη της εργασίας αναφέρεται στα θέματα που πραγματεύεται η ελληνική αρθρογραφία για τη μουσική εκπαίδευση. Ωστόσο, δεν εστιάζει στο ποια τελικά είναι η απήχηση που έχουν τα άρθρα στον μουσικοπαιδαγωγό-αναγνώστη. Έτσι, θα μπορούσε αρχικά να μελετηθεί σε ποιο βαθμό συνδέεται η θεωρία των ερευνητικών αποτελεσμάτων με τη διδακτική πράξη, και σε ένα δεύτερο επίπεδο με ποιον τρόπο οι μουσικοπαιδαγωγοί-αναγνώστες ενσωματώνουν την επιστημονική γνώση στη διδασκαλία τους μέσα στην τάξη.

## BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Asmus, E.P. (2021). The State of Music Education Research. *Visions of Research in Music Education*, 16(3). <https://opencommons.uconn.edu/vrme/vol16/iss3/7>
- Cain, T. (2008). The characteristics of action research in music education. *British Journal of Music Education*, 25(3), 283-313. [doi:10.1017/S0265051708008115](https://doi.org/10.1017/S0265051708008115)
- Ebie, B. D. (2002). Characteristics of 50 years of research samples found in the Journal of Research in Music Education, 1953–2002. *Journal of Research in Music Education*, 50(4), 280-291.
- Fleischaker, R. (2017). Accumulating capital in music education: A content analysis of the Music Educators Journal from 2011-2016. *Excellence in Performing Arts Research*, 4.
- Goldenberg, Y. (2006). Journal of Music Theory over the Years: Content Analysis of the Articles and Related Aspects. *Journal of Music Theory*, 50(1), 25–63. <https://doi.org/10.1215/00222909-2008-005>
- Jorgensen, E. R. (2008). Questions for music education research. *Music Education Research*, 10(3), 331-346.
- Jorgensen, E. R., & Ward-Steinman, P. M. (2015). Shifting Paradigms in Music Education Research (1953–1978) A Theoretical and Quantitative Reassessment. *Journal of Research in Music Education*, 63(3), 261-280.
- Joubert, D., & Van der Merwe, L. (2020). Phenomenology in five music education journals: Recent use and future directions. *International Journal of Music Education*, 38(3), 337-351.
- Kratus, J. (2021). Subjects in music education research, 1961-1990. *Visions of Research in Music Education*, 16(3), 76.
- Lane, J. (2011). A descriptive analysis of qualitative research published in two eminent music education research journals. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, (188), 65-76.
- Langley, L. (1989). The Life and Death of “The Harmonicon”: An Analysis. *Royal Musical Association Research Chronicle*, 22, 137–163. <http://www.jstor.org/stable/25099401>
- Leonhard, C., & Colwell, R. J. (1976). Research in Music Education. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 49, 1–30. <http://www.jstor.org/stable/40317426>
- Mark, M. L., & Madura Ward-Steinman, P. (2014). *Contemporary music education*. 4th ed. Boston, Schirmer Cengage Learning.

- Marusic, M., & Marusic, A. (2009). The Purpose of Scientific Journals: Small is Important. *Journal of Tehran University Heart Center*, 4, 143-147.
- McReynolds, C. B. (2017). *Research Practices of Music Educators: A Review of the Journal of Research in Music Education* (Doctoral dissertation, Loyola University Chicago).
- Miksza, P., & Johnson, E. (2012). Theoretical frameworks applied in music education research: A content analysis of the Journal of Research in Music Education, 1979 to 2009. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, (193), 7-30.
- Nichols, B. E. (2013). The first 20 years: A content analysis of the Journal of Music Teacher Education, 1991–2011. *Journal of Music Teacher Education*, 22(2), 73-84.
- Nielsen, F. V. (2009). What Is the Significance of Research for Music Education in Practice? On Relations between the Practice of and the Scientific Approach to Music Education. *Philosophy of Music Education Review*, 17(1), 22–40.
- Nowell, L. S., Norris, J. M., White, D. E., & Moules, N. J. (2017). Thematic Analysis: Striving to Meet the Trustworthiness Criteria. *International Journal of Qualitative Methods*, 16(1). <https://doi.org/10.1177/1609406917733847>
- Pagani, R.N., Kovalski, J.L. & Resende, L.M. Methodi Ordinatio: a proposed methodology to select and rank relevant scientific papers encompassing the impact factor, number of citation, and year of publication. *Scientometrics* 105, 2109–2135 (2015). <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1744-x>
- Schmidt, C. P., & Zdzinski, S. F. (1993). Cited quantitative research articles in music education research journals, 1975–1990: A content analysis of selected studies. *Journal of research in music education*, 41(1), 5-18. <https://doi.org/10.2307/3345475>
- Simpson, G. (2019). *Content Analysis Of The Journal Of Historical Research In Music Education: 1980-2019*. Dissertation.
- Sims, W. L., Lordo, J., & Phelps, C. W. (2016). Analysis of publication decisions for journal of research in music education manuscripts (2009–2014). *Journal of Research in Music Education*, 64(1), 5-13. <https://doi.org/10.1177/0022429415627991>
- Singleton, A. (2014). The first scientific journal. *Learned Publishing*, 27(1), 2-4. <https://doi.org/10.1087/20140101>
- Rohwer, D. (2019). Extending the Discussion: An Editor’s Addition to the Topics Addressed in “A Content Analysis of Update: Applications of Research in Music Education (1989–2017).” *Update: Applications of Research in Music Education*, 38(1), 63–64. <https://doi.org/10.1177/8755123319827164>

- Yarbrough, C. (1984). A content analysis of the Journal of Research in Music Education, 1953–1983. *Journal of Research in Music Education*, 32(4), 213-222. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.2307/3344920?journalCode=jrma>
- Yarbrough, C. (1996). “The Future of Scholarly Inquiry in Music Education”: 1996 Senior Researcher Award Acceptance Address. *Journal of Research in Music Education*, 44(3), 190–203. <https://doi.org/10.2307/3345593>
- Yarbrough, C. (2002). The first 50 years of the Journal of Research in Music Education: A content analysis. *Journal of Research in Music Education*, 50(4), 276-279.
- Ιατροπούλου, Μ. (2019). *Καταλογογράφηση και ψηφιοποίηση των χειρογράφων παρτιτούρων του αναλυτικού καταλόγου του αρχείου πιανιστικού ρεπερτορίου Ελλήνων συνθετών (Αρχείο ΕΕΜΕ)*. Πτυχιακό Πρότζεκτ. Τμ. Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. <http://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/23334>
- Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας*. Κάλλιπος. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα.
- Κατσαρού, Ε. & Τσάφος, Β. (2003). *Από την Έρευνα στη Διδασκαλία–Η εκπαιδευτική Έρευνα Δράσης*. Σαββάλας.
- Κόνιαρη, Δ. (1997). Θέματα Μουσικής Εκπαίδευσης και Μουσικής Παιδαγωγικής. Μέσα από τις σελίδες του περιοδικού "Μουσικοτροπιές". *Μουσική Εκπαίδευση*, 1, 56
- Κόνιαρη, Δ. (2023). *Είδη επιστημονικών πηγών. Σημειώσεις μαθήματος Εισαγωγή στη Μεθοδολογία της Επιστημονικής Έρευνας*. Αδημοσίευτες πανεπιστημιακές σημειώσεις. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Οικονομίδου, Β. (2018) *Ψηφιοποίηση του ελληνικού επιστημονικού περιοδικού «Επιστημονικό Μάρκετινγκ» για το έτος 2010 : παρουσίαση των συνολικών εργασιών ψηφιοποίησης*. Πτυχιακή Εργασία. Τμ. Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης. <http://www.eureka.teithe.gr/jspui/bitstream/123456789/11371/1/Oikonomidou.pdf>
- Σαρρής, Μ. (2023). *Πώς γράφεται μια επιστημονική εργασία. Ένας οδηγός ακαδημαϊκής γραφής*. ΔΙΣΙΓΜΑ Εκδόσεις.
- Σημειώσεις του μαθήματος Εισαγωγή στη μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας
- Σιδηροπούλου, Σ. (2021) *Ψηφιοποίηση και καταλογογράφηση των τευχών 1-28 (1997-2018) του περιοδικού «Μουσική Εκπαίδευση» της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση*. Πτυχιακό Πρότζεκτ. Τμ. Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

## Ιστοσελίδες

Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση. <https://www.eeme.gr/>

Ελληνικός Σύλλογος Μουσικοκινητικής Αγωγής C. Orff.

<http://www.orffesma.gr/index.php/el/>

Κατάλογοι Βιβλιοθηκών με Μουσικά Περιοδικά

<https://ripn.org/?page=AllTitles&SortBy=date>

Περιοδικό Harmonicon.

Περιοδικό *International Journal of Music Education*

<https://journals.sagepub.com/description/IJM>

Περιοδικό *Journal of Music Teacher Education*

<https://journals.sagepub.com/toc/JMT/current>

Περιοδικό *Journal of Research in Music Education*

<https://journals.sagepub.com/description/JRM>

Περιοδικό Μουσικολογία

<http://musicology-journal.music.uoa.gr/basic/musicologygr.html>

Περιοδικό Μουσικός Λόγος

<https://users.ionio.gr/~GreekMus/mouslog/>

Περιοδικό *Πολυφωνία*

[https://www.polyphonia.gr/intro\\_el.htm](https://www.polyphonia.gr/intro_el.htm)

Περιοδικό Ρυθμοί

<http://www.orffesma.gr/index.php/el/articles-gr/rythmoi>

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

### Α. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡΘΡΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Αρθρογράφος	Τίτλος	Έτος Έκδοσης	Τεύχος
Ανδρούτσος, Πολύβιος	Έρευνα και διδακτική πράξη: Διάλογος ή χάσμα;	2005	2
Ανδρούτσος, Πολύβιος	Δημιουργία και πειραματική εφαρμογή ενός μοντέλου διδασκαλίας της ιστορίας της μουσικής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	2006	3
Ανδρούτσος, Πολύβιος	Πραξιακή φιλοσοφία και εκπαιδευτική πράξη	2007	4
Βαμβουκλή, Μαρίζα	Δυσλεκτικά παιδιά & μουσική διδασκαλία: αναγνωρίζοντας και ξεπερνώντας τις δυσκολίες	2005	2
Βρακά, Μαρία	Απόλυτη Ακοή - Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα μιας σπάνιας ιδιότητας	2006	3
Γεωργιάδου, Ρία	Νοερή Εξάσκηση. Από τον Αθλητισμό στη Μουσική: Εφαρμογές, Δυνατότητες, Προοπτικές	2017	15
Διονυσίου, Ζωή	Μουσικοπαιδαγωγικά προγράμματα και μουσεία: Ένα παράδειγμα από το Μουσείο Διονυσίου Σολωμού στην Κέρκυρα	2008	6
Διονυσίου, Ζωή	Η μουσική ζωή στην ελληνική οικογένεια με παιδιά 0-6 ετών	2014	12
Διονυσίου, Ζωή	Το τραγούδι στο σχολείο μέσα από το ψηφιακό μουσικό αποθετήριο Ευτέρπη	2015	13
Διονυσίου, Ζωή	Παιδαγωγικές και ιδεολογικές όψεις μιας συλλογής τραγουδιών του 19ου αιώνα: τα Νέα Παιδαγωγικά Άσματα του Ιούλιου Έννιγγ (1880-1890)	2016	14
Διονυσίου, Ζωή	Η επικοινωνιακή μουσικότητα στα ελληνικά παραδοσιακά παιχνιδοτραγούδα	2018	16
Διονυσίου, Ζωή	Βιβλιοπαρουσίαση: Χατζηδημητρίου, Έφη (2021). Συλλογή Δημοτικών Τραγουδιών Νταρνακοχωριών Ν. Σερρών. Εταιρεία Μελέτης και Έρευνας της Ιστορίας των Σερρών (Ε.Μ.Ε.Ι.Σ.) & Πολιτιστικός Σύλλογος Γυναικών και Φίλων Ν. Σουλίου Σερρών. Παρουσίαση Ζωή Διονυσίου (σ.σ. 82-93)	2021	19
Διονυσίου, Ζωή	Βιβλιοπαρουσίαση: Αγαλιανού, Ολυμπία (2021). Η μουσικοκινητική αγωγή Orff ως αφετηρία και προορισμός. Fagottobooks.	2022	20
Ευθυμίου, Σπυριδούλα	Ο εκπαιδευτικός προσχολικής αγωγής ως ενήλικας εκπαιδευόμενος: παράγοντες που συντελούν στην αποτελεσματικότητα της δια βίου μουσικοπαιδαγωγικής του εκπαίδευσης	2018	16
Ευθυμίου, Σπυριδούλα	Οι διδακτικές μέθοδοι και οι πρακτικές της μουσικής διδασκαλίας στους Παιδικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς: μια μελέτη περίπτωσης	2020	18



Ζαχαροπούλου, Κυριακή	Μια εισαγωγή στους μηχανισμούς και τις στρατηγικές που χρησιμοποιούνται από εκτελεστές κατά τη διαδικασία απομνημόνευσης ενός μουσικού κομματιού.	2006	3
Ζάχου, Φωτιάδου, Φωτιάδης, Ειρήνη, Ελένη, Δημοσθένης	Η μέθοδος Feldenkrais και οι μουσικοί	2013	11
Ζερβάνου, Παπαζαχαρίου-Χριστοφό ρου, Λυδία, Μαρία	Λυρική εκφορά λόγου: Μελέτη περίπτωσης της εφαρμογής του Διεθνούς Φωνητικού Αλφαβήτου σε ομάδα σπουδαστών μονωδίας σε ωδείο της Αθήνας	2022	20
Θεοδωρακόπουλος, Ράπτης, Νικολάου, Δημήτρης, Θεοχάρης, Ειρήνη	Η καλλιέργεια μουσικών και γλωσσικών δεξιοτήτων μέσω της δημιουργικής σύμπραξης των τεχνών σε μαθητές του Δημοτικού	2020	18
Θεοδωρίδης, Νίκος	Οι απόψεις και οι προτιμήσεις των νηπιαγωγών για τη διδασκαλία της μουσικής και τη μουσικοπαιδαγωγική τους επιμόρφωση	2011	9
Θεοδωρίδης, Νίκος	Μουσικά σύνολα στο σχολείο: προτάσεις εφαρμογής του μουσικού ανθολογίου Ευτέρπη	2015	13
Θεοδωρίδου, Ξένια	Από τις Kinderszenen op.15 του R. Schumann στα Bilder der Kindheit της L. Auerbach: Η ευαίσθητη ματιά των συνθετών για τον κόσμο των παιδιών μέσα από συλλογές πιάνου. Προτάσεις για διδασκαλία μορφολογίας και μουσικού νοήματος	2017	15
Κανελλόπουλος, Παναγιώτης	Αναζητώντας τον ρόλο του Μουσικού Αυτοσχεδιασμού στη Μουσική Εκπαίδευση: Οι παιδαγωγικές δυνατότητες της καλλιέργειας της (μουσικής) ελευθερίας	2013	11
Καραλαζάρου, Σοφία	Η δημοφιλής μουσική στην αμερικανική εκπαίδευση εκπαιδευτικών: Μια ματιά σε ένα πρόγραμμα διδακτικής μεθοδολογίας για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	2012	10
Καραπέτσας, Λασκαράκη, Ζυγούρης, Ανάργυρος, Ειρήνη-Ροδόπη, Νικόλαος	Αξιολόγηση της μουσικής ακουστικότητας σε παιδιά με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες	2014	12
Κίτσιου, Χρύσα	«Έλεγχος Μουσικών Ακουστικών Ικανοτήτων». Ανάλυση και αξιολογική προσέγγιση παρόμοιας συστηματικής διαδικασίας	2005	2
Κοκκίδου, Μαίη	Η αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας στη σχολική μουσική εκπαίδευση: μία συγκριτική θεώρηση σύμφωνα με προγράμματα σπουδών μουσικής της Ευρώπης	2007	5
Κοκκίδου, Μαίη	Περί Αισθητικής Αγωγής και Αισθητικού Γραμματισμού: ιστορική επισκόπηση και ζητήματα επικαιρότητας	2010	8
Κοκκίδου, Μαίη	Ο άξονας της διαθεματικότητας στο ψηφιακό μουσικό ανθολόγιο Ευτέρπη	2015	13

Κοκκίδου, Παπαπαναγιώτου, Μαίη, Ξανθούλα	Κριτική σκέψη και μουσική εκπαίδευση	2009	7
Κοκκίδου, Τσαλίκη, Αναστασιάδου, Μαίη, Μαρία, Ξανθίππη	Το Μουσικό Βίντεο στο Μάθημα της Μουσικής: έρευνα δράσης	2017	15
Κολιάδη-Τηλιακού, Ανθούλα	Η σχέση της μουσικής αυτοαντίληψης με την αυτοεκτίμηση μαθητών μουσικών γυμνασίων	2007	5
Κολιάδη-Τηλιακού, Ζάχαρη, Ανθούλα, Αντιγόνη	Το αυτοσχέδιο τραγούδι παιδιών προσχολικής ηλικίας μέσα από το C. Orff-Shulwerk: Μια εκπαιδευτική έρευνα δράσης	2020	18
Κόνιαρη, Δήμητρα	Απόλυτη ακοή: σύντομη ανασκόπηση στο μύθο και την πραγματικότητα	2005	2
Κόνιαρη, Δήμητρα	Η οργάνωση του μουσικού κομματιού XXXVII, από το έργο «44 Παιδικά Κομμάτια για Πιάνο πάνω σε Ελληνικούς Σκοπούς» του Γιάννη Κωνσταντινίδη, από ακροατές με ή χωρίς τυπική μουσική εκπαίδευση	2009	7
Κόνιαρη, Δήμητρα	Κρίσιμες και ευαίσθητες περίοδοι στην ανάπτυξη του εγκεφάλου ως προς την εκμάθηση της μουσικής	2011	9
Κοτσοπούλου, Μαρία	Κριτικός στοχασμός και μετασχηματίζουσα μάθηση με εργαλείο τη μουσική	2022	20
Κουτσουπίδου, Θεανώ	Μουσική συνεργασία και δημιουργικότητα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Έρευνα και διδακτική πράξη	2008	6
Κτενιαδάκη, Αθηνά	Το μάθημα της Μουσικής στην Ελληνική Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Στάσεις και απόψεις καθηγητών Μουσικής	2009	7
Κωνσταντακοπούλου, Αγγελική	Η θέση και ο ρόλος του τραγουδιού στην εκπαιδευτική πράξη: Ποιοτική έρευνα στα εγχειρίδια των μαθημάτων της Α΄ και Β΄ τάξης του Δημοτικού Σχολείου	2013	11
Κωτσοπούλου, Διονυσίου, Δήμητρα, Ζωή	Η άτυπη μάθηση της μουσικής σε τρεις μαχαλάδες των Ρομά: Λάρισα, Φάρσαλα, Νέα Ηράκλεια Σερρών	2019	17
Λιάκος, Μαζέρα, Ιωάννης, Σέβη	Διδακτικές μέθοδοι της Ψαλτικής Τέχνης (Ι΄ - ΙΘ΄ αιώνες)	2014	12
Λυκεσάς, Κωνσταντινίδου, Παπαδοπούλου, Γεώργιος, Μαρία, Σοφία	Δημιουργικό μάθημα παραδοσιακού χορού στις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου	2004	1
Λυκεσάς, Τυροβολά, Γεώργιος, Βασιλική	Η θέση του παραδοσιακού χορού στα αναλυτικά προγράμματα της δημοτικής εκπαίδευσης και η εφαρμογή του στην πράξη	2007	5

Μαγαλιού, Μαρία	Οι κινητικές και εικονικές αναπαραστάσεις της μουσικής και ο ρόλος τους στη μουσική ανάπτυξη και την κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών: μία πειραματική έρευνα στην προσχολική εκπαίδευση	2008	6
Ματζίρης, Ζαφρανάς, Γιάννης, Νικόλαος	Η συνεισφορά του τεχνολογικά εμπλουτισμένου εκπαιδευτικού παιχνιδιού «Πρόκληση μουσικών οργάνων» στην ενίσχυση του καταστασιακού ενδιαφέροντος στο μάθημα της μουσικής	2022	20
Μελικοπούλου, Μαρία Έμμα	Η σχολική χορωδία σε τρεις ομάδες ημερήσιων Γυμνασίων της χώρας (Δημόσια, Ιδιωτικά και Μουσικά Σχολεία): Μια εμπειρική έρευνα με συγκριτικά στοιχεία για τη δομή τους, τη μεθοδολογία τους, τον τρόπο λειτουργίας τους και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν	2010	8
Μεράκου, Βράκα, Μπουμπούς, Κριεζή, Στεφανία, Βάλια, Γιώργος, Βέρα	Ο ρόλος της Μεγάλης Μουσικής Βιβλιοθήκης «Λίλιαν Βουδούρη» στη διάχυση της εκπαιδευτικής πληροφορίας και η προσφορά της στην ελληνική μουσική εκπαίδευση με το πρόγραμμα Ευτέρπη	2015	13
Μητρογιάννη, Ευαγγελία Κ.	Η Μέθοδος Μαλιάρα για τη μουσική στο σχολείο	2016	14
Μπαλήρας, Κοκκίδου, Σάββας, Μαίη	Τα μουσικά σύνολα στη σχολική ζωή του Δημοτικού Σχολείου σύμφωνα με τις αντιλήψεις μαθητών και στελεχών της εκπαίδευσης	2019	17
Μπαμπαλή, Άννα	Διαθεματικότητα και μουσική δημιουργικότητα μέσα από τη διδασκαλία πιάνου στα Μουσικά Σχολεία: Μια υποδειγματική διδασκαλία με βάση το έργο για πιάνο αρ. XI, Τεύχος 1 από τα «44 παιδικά κομμάτια πάνω σε ελληνικούς χορούς» του Γιάννη Κωνσταντινίδη	2016	14
Μπατσής, Νούσια, Δημήτρης, Αλεξάνδρα	Η μουσική ως βασικός παράγοντας επικοινωνίας ανάμεσα στο γονέα και το βρέφος	2021	19
Μπέσσας, Κοκκίδου, Δημήτρης, Μαίη	Ο δάσκαλος στο μάθημα της μουσικής μέσα από τα αναλυτικά προγράμματα (1969 - 2004)	2004	1
Μπουλντή, Δέσποινα	Μουσική και συναίσθημα: ερμηνευτικές προσεγγίσεις, στοχασμοί και εφαρμογές	2007	5
Μπουλντή, Δέσποινα	Μουσική εμπειρία και συναισθηματικές αντιδράσεις: Μία ανασκόπηση της ερευνητικής βιβλιογραφίας	2008	6
Μυγδάνης, Κοκκίδου, Γιάννης, Μαίη	MOOCs και μουσική εκπαίδευση: Μια πρώτη μελέτη περίπτωσης και προβληματισμοί	2017	15
Μυγδάνης, Κοκκίδου, Γιάννης, Μαίη	Το μάθημα «Θεωρία της Μουσικής» στην ωδειακή εκπαίδευση: μία πρώτη επισκόπηση του πεδίου και αποτίμηση της σημερινής πραγματικότητας	2018	16
Μυγδάνης, Κοκκίδου, Γιάννης, Μαίη	Οι μουσικές-τεχνολογικές εμπειρίες σπουδαστών ωδειακής εκπαίδευσης μέσα από συμμετοχικές πρακτικές μουσικής παραγωγής σε ένα εξ αποστάσεως project	2021	19

Μυγδάνης, Παπαζαχαρίου-Χριστοφό ρου, Γιάννης, Μαρία	Η φιλοσοφία του maker movement σε μαθήματα «θεωρία της μουσικής» σε ένα ωδείο στον ελλαδικό χώρο: Προκαταρκτικά ευρήματα από μία εκπαιδευτική παρέμβαση	2022	20
Νικολάου, Ειρήνη	Η μουσική παιδεία στην Πολιτεία του Πλάτωνα	2010	8
Ντινόπουλος, Κωνσταντίνος	Η διδασκαλία της μουσικής και ειδικότερα της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής με τη χρήση των νέων τεχνολογιών: μια πειραματική έρευνα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	2010	8
Οικονομίδου-Σταύρου, Νατάσα	Το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Μουσικής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση της Κύπρου - Από την Πρόθεση στην Πραγματικότητα	2004	1
Παπαεμμανουήλ, Πέτρος	Η διδασκαλία της βυζαντινής μουσικής στη Θεσσαλονίκη του 20ού αιώνα	2021	19
Παπαζαχαρίου-Χριστοφό ρου, Μαρία	Δημοκρατικότητα στη μουσική μάθηση: Μελέτη περίπτωσης της ενσωμάτωσης άτυπων διαδικασιών μουσικής μάθησης σε σχολική τάξη Δημοτικού Σχολείου στην Κύπρο	2017	15
Παπαζαχαρίου-Χριστοφό ρου, Μαρία	Η έννοια της μουσική ταυτότητας, και η διαμόρφωσή της στα διαφορετικά πλαίσια μουσικής διδασκαλίας-μάθησης: θεωρητική ανασκόπηση	2021	19
Παπαθεράποντος-Κωνστ αντίνου, Διονυσίου, Έλενα, Ζωή	Εφαρμόζοντας ένα μοντέλο άτυπης μάθησης στη διδασκαλία κυπριακών παραδοσιακών τραγουδιών σε σχολική τάξη πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο	2020	18
Παπανικολάου, Έβη	Η μέθοδος GIM (Guided Imagery and Music) ως θεραπευτική προσέγγιση σε παιδιά και εφήβους	2005	2
Παπαπαναγιώτου, Ξανθούλα	Η ηλικία και η μουσική εκπαίδευση ως παράγοντες διαμόρφωσης των μουσικών προτιμήσεων Ελλήνων μαθητών	2006	3
Παπαπαναγιώτου, Ξανθούλα	Εφηβεία, Μουσική και Εκπαίδευση	2004	1
Περακάκη, Ελισσάβητ	Εφαρμόζοντας την Κριτική Διδασκαλία στη μουσική εκπαίδευση	2010	8
Περακάκη, Ελισσάβητ	Η ενσωμάτωση των παιδικών τραγουδιών της Μαρίζας Κωχ στο γλωσσικό μάθημα: Μια έρευνα δράσης	2013	11
Ράπτης, Θεοχάρης	Μουσική αγωγή και δάσος: Από την αισθητική στην αισθητηριακή αγωγή και από την τεχνική στην τέχνη	2019	17
Ράπτης, Θεοχάρης	Αντίληψη συναισθημάτων στη μουσική και πρόκληση συναισθημάτων μέσω της μουσικής: ενισχύοντας τη συναισθηματική επάρκεια του παιδιού στο Νηπιαγωγείο	2020	18
Ροντογιάννη, Μαριάννα	Μουσική Τεχνολογία και Μουσική Εκπαίδευση: Ιστορική Εξέλιξη και Σύγχρονοι Προβληματισμοί	2011	9
Σαρρής, Δημήτριος	«Music(al) disciplinary literacy»: Από τον «γραμματισμό πεδίου» στον «μουσικό γραμματισμό πεδίου»	2022	20

Στάμου, Αναστασιάδου, Τάχος, Λελούδα, Ξανθίππη, Σταύρος	Διερεύνηση των επιδράσεων της αλληλοδιδασκτικής μεθόδου στην τάξη της μουσικής	2019	17
Στάμου, Λελούδα	Η επίδραση της διδασκαλίας με τη μέθοδο Suzuki και των προσχολικών μουσικών εμπειριών στη μεταβαλλόμενη μουσική δεκτικότητα και στα εκτελεστικά επιτεύγματα αρχάριων μαθητών εγχόρδων της μεθόδου Suzuki	2004	1
Στάμου, Λελούδα	Αυτο-αξιολογούμενο ερευνητικό ενδιαφέρον και γνώση Ελλήνων εκπαιδευτικών της μουσικής για την έρευνα δράσης: Μία συγκριτική διερεύνηση των επιδράσεων δύο προγραμμάτων ερευνητικής κατάρτισης στην ποσοτική και ποιοτική έρευνα	2008	6
Στάμου, Λελούδα, Jere t., Charles R.; Humphreys, Jere T.; Schmidt, Charles R.	Η επίδραση προγράμματος ερευνητικής επιμόρφωσης στην ερευνητική αυτο-αντίληψη Ελλήνων εκπαιδευτικών μουσικής	2007	5
Στάμου, Μαστροκώστα, Τάχος, Λήδα, Δέσποινα Μαρία, Σταύρος	Εστιάζοντας στον σπουδαστή της παραδοσιακής μουσικής: Τα χαρακτηριστικά των σπουδαστών ατομικού παραδοσιακού μουσικού οργάνου και οι απόψεις, ανάγκες και επιθυμίες τους για τον καθηγητή του οργάνου και τη διδασκαλία του	2020	18
Σταύρου, Γιάννης	Απόψεις και στάσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τις επιπτώσεις της εκπαιδευτικής πολιτικής στη διδασκαλία του μαθήματος της μουσικής στο Δημοτικό Σχολείο	2006	3
Σταύρου, Γιάννης	«Πώς εδιδάσκοντο άλλοτε τα ελληνόπουλα»: Η διδασκαλία της μουσικής στην εκπαίδευση κατά τον 19ο αιώνα	2014	12
Σωτηροπούλου-Ζορμπαλά, Μαρίνα	Παιδαγωγικά και αισθητικά κριτήρια για την επιλογή και επεξεργασία τραγουδιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Τραγούδια για «χρώματα»	2009	7
Τζούμα, Άννυ	Η παρεγκεφαλίδα στην κινητική εκμάθηση και πιανιστική τεχνική	2018	16
Τσακίριδου, Κοκκίδου, Ελένη, Μαίη	Η διερεύνηση της σχέσης των σπουδών μουσικής με την ανάπτυξη της αυτοαντίληψης και της αυτοεκτίμησης σε παιδιά σχολικής ηλικίας	2009	7
Τσακίριδου, Κοκκίδου, Ελένη, Μαίη	Μουσική και τηλεοπτική διαφήμιση: μία σημειωτική προσέγγιση με μουσικοπαιδαγωγικές εφαρμογές	2014	12
Τσαλίκη, Μαρία	Διερεύνηση του Νέου Προγράμματος Σπουδών Μουσικής ως προς την ανάπτυξη της περιβαλλοντικής συνείδησης των μαθητών	2016	14
Τσαχουρίδης, Κωνσταντίνος Σ.	Το τραγούδι των Ελλήνων του Πόντου στη σύγχρονη Ελλάδα: Τεχνικές της φωνής και παιδαγωγικές προσεγγίσεις μιας προφορικής παράδοσης	2011	9
Φλωράκη, Δητώ	Διδασκαλία και μάθηση του ελληνικού παραδοσιακού βιολιού: από τη ρευστή βιωματική γνώση της προφορικότητας στην τυπική μουσική εκπαίδευση. Προσωπογραφίες τεσσάρων δασκάλων	2019	17
Φυντίκα, Διονυσίου, Αθηνά, Ζωή	Σχεδιάζοντας συναυλίες για παιδιά προσχολικής ηλικίας	2016	14

Χαλάτση, Ελένη	Αυτοσχεδιασμός και δημιουργικότητα στο πλαίσιο του ατομικού μαθήματος πιάνου στο Μουσικό Γυμνάσιο: μια μελέτη περίπτωσης	2016	14
Χαλκιαδάκη, Ακογιούνογλου, Μαρία, Μίτσυ	Γνωριμία με τις αρχές του Καθολικού Σχεδιασμού στο μάθημα της μουσικής: ένας σχεδιασμός για όλους	2018	16
Χαλκιαδάκη, Ακογιούνογλου, Μαρία, Μίτσυ	Μία πιλοτική εφαρμογή του Καθολικού Σχεδιασμού για τη Μάθηση στο μάθημα της Μουσικής στο δημοτικό σχολείο	2019	17
Χατζηλάμπρου, Μαρία	Οι απόψεις των εκπαιδευτικών μουσικής για τις έννοιες «μουσική» και «μουσική εκπαίδευση» και η εφαρμογή της Αισθητικής Θεωρίας και της Πραξιακής Φιλοσοφίας στο σχολικό μάθημα μουσικής	2018	16
Χρυσοστόμου, Σμαράγδα	Η αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας στο μάθημα της μουσικής	2015	13
Ψαλτοπούλου, Μιχελή, Καβαρνάρας, Ντόρα, Μαρία, Νίκος	Η Μουσικοθεραπεία μέσα από το βλέμμα γονέων ΑμεΑ: μια νέα οδός προς ουσιαστική βελτίωση ποιότητας ζωής	2013	11
Ψαλτοπούλου, Ντόρα	‘Δεν υπάρχει τέλος στη μάθηση’: η δια βίου εκπαίδευση και ο χαρούμενος μαθητής	2012	10
Ballantyne, Julie	Διερευνώντας το σοκ της διδακτικής πράξης σε νεοδιόριστους Αυστραλούς εκπαιδευτικούς μουσικής: το αντίκτυπο της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών	2012	10
Elliott, David J.	Η Πραξιακή Φιλοσοφία για τη Μουσική Εκπαίδευση: μία σύνοψη	2007	4
Freer, Βερβέρης, Patrick, Αντώνης	Η μεταφώνηση των αγοριών και η χορωδιακή μουσική εκπαίδευση στις ΗΠΑ	2011	9
Humphreys, Jere	Οι απόψεις του Πλάτωνα για τους τρεις τρόπους της Μουσικής Εκπαιδευτικής Πράξης: σύνθεση, εκτέλεση και ακρόαση	2007	4
Parker, Elizabeth Cassidy	Αποκαλύπτοντας τις φιλοσοφικές πεποιθήσεις εφήβων μελών χορωδίας σχετικά με τη μουσική εκτέλεση: μια ποιοτική έρευνα	2012	10
Webb, Michael	Αναθεωρώντας την ακρόαση: η «κουλτούρα των βιντεοκλίπ» και η δια-τροπική μάθηση στη μουσική τάξη	2012	10
Westerlund, Vakeva, Heidi, Lauri	Η πραξιακή φιλοσοφία του Elliott στη μουσική εκπαίδευση: Μία Φινλανδική προοπτική	2007	4
Xie, Jiaying	Η Πραξιακή Μουσική Εκπαίδευση στην Κίνα - στα παραδοσιακά και μεταμοντέρνα πλαίσια	2007	4

## B. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡΘΡΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

Author	Title	Publication Year	Issue
Androutsos, Polyvios	Research and Educational Practice: Dialogue or gap?	2005	2
Androutsos, Polyvios	Development and Experimental Implementation of a Model of Teaching the History of Music in Secondary Education	2006	3
Androutsos, Polyvios	Praxial Philosophy and Educational Praxis	2007	4
Babali, Anna	Interdisciplinarity and Musical Creativity in piano teaching in Music Schools: A teaching scenario based on the piano piece no. XI, Vol.1 from the set "44 Piano pieces for Children on Greek folk Dances" by Yannis Constantinidis	2016	14
Ballantyne, Julie	Documenting praxis shock in early-career Australian music teachers: the impact of pre-service teacher education	2012	10
Baltiras, Kokkidou, Savvas, May	The musical ensembles in the school life of Primary School according to the perceptions of students and school leaders	2019	17
Batsis, Nousia, Dimitris, Alexandra	Music as a basic communication factor between infant and parent	2021	19
Bessas, Kokkidou, Dimitris, May	The Music Teacher through the Curricula (1969-2004)	2004	1
Bouldi, Despina	Music and Emotion: Explanatory Approaches, reflections and applications	2007	5
Bouldi, Despina	Musical experience and emotional responses: A review of the research bibliography	2008	6
Chalatsi, Eleni	Improvisation and Creativity in individual piano lessons in a Greek Music High School: a case study	2016	14
Chalkiadaki, Akoyunoglou, Maria, Mitsi	An introduction to the principles of Universal Design for Learning in music class: A design for all	2018	16
Chalkiadaki, Akoyunoglou, Maria, Mitsi	A pilot implementation of Universal Design for Learning in Elementary Music Class	2019	17
Chatzilamprou, Maria	The views of music teachers about the meaning of Music and Music Education and the implementation of Aesthetic Theory and Praxial Philosophy in general music class	2018	16
Chrysostomou, Smaragda	Digital technology in the music classroom	2015	13
Davis, Blair, Sharon G., Deborah V.	Popular music in American teacher education: A glimpse into a secondary methods course	2012	10
Dinopoulos, Konstantinos	The teaching of music, and particularly Greek traditional music, with the use of new technologies: an experimental research project in elementary	2010	8

	education		
Dionyssiou, Zoe	Music educational programs and museums: an example from the Museum of Dionysios Solomos in Corfu	2008	6
Dionyssiou, Zoe	Musical life in the Greek family with children between 0-6 years old	2014	12
Dionyssiou, Zoe	Singing at school through the "Euterpe" digital music repository	2015	13
Dionyssiou, Zoe	Educational and ideological views on a song collection of the 19th century: New Pedagogical Songs by Julius Enning (1880-1890)	2016	14
Dionyssiou, Zoe	Communicative musicality in Greek traditional singing games	2018	16
Economidou-Stavrou, Natassa	Music Curriculum in First-grade Education in Cyprus - From Intention to Reality	2004	1
Efthymiou, Spyridoula	The preschool education teacher as an adult trainee: factors contributing to the effectiveness of his/her lifelong music education	2018	16
Efthymiou, Spyridoula	Teaching methods and practices of music instruction in public nurseries of Greece: a case study	2020	18
Elliott, David J.	The Praxial Philosophy of Music Education: A Summary	2007	4
Floraki, Lito	Teaching and learning the Greek traditional violin: from the fluid experiential knowledge of orality to formal music education. A multiple case study	2019	17
Freer, Ververis, Patrick, Antonis	Male adolescent changing voice and choral music education in the United States of America	2011	9
Fytika, Dionyssiou, Athina, Zoe	Designing music concerts for young children	2016	14
Georgiadis, Ria	Mental practice. From sports to music: Applications, possibilities, perspectives	2017	15
Humphreys, Jere	Plato's views on three modes of music education Praxis: composing, performing and listening	2007	4
Kanellopoulos, Panagiotis A.	The role of improvisation in music education: the educative potential of the quest for (musical) freedom	2013	11
Karapetsas, Laskaraki, Zygouris, Anargyros V., Irini-Rodopi, Nikos C.	Evaluating the musical aptitude of children with specific learning disabilities	2014	12
Kitsiou, Chrisa	"Examination of Music Acoustic Ability". Analysis and axiological approach of similar systematic procedure	2005	2
Kokkidou, May	The Assessment of Learning Process in School Music Education: a Comparative Study according to European Music Curricula	2007	5
Kokkidou, May	Aesthetic Education and Aesthetic Literacy: historic overview and current issues	2010	8
Kokkidou, May	Interdisciplinary concepts in the "Euterpe" digital music anthology	2015	13
Kokkidou,	Critical thinking and music education	2009	7



Papapanagiotou, May, Xanthoula			
Kokkidou, Tsaliki, Anastasiadou, May, Maria, Xanthippi	Music Video in the Music Classroom: action research	2017	15
Koliadi- Tiliakou, Anthoula	The relation of Music Self-Concept with Self Esteem of Music School students	2007	5
Koliadi- Tiliakou, Zachari, Anthoula, Antigoni	The improvised song of pre-school children through C. Orff-Shulwerk: An educational action research	2020	18
Koniari, Dimitra	Absolute Pitch: A brief review of the literature	2005	2
Koniari, Dimitra	The perceptual organization of the piece XXXVII from the "4 Greek miniatures for piano" by Yannis Constantinidis, by adult listeners with or without explicit musical training	2009	7
Koniari, Dimitra	Critical and sensitive periods for music learning	2011	9
Konstantakopoulou, Aggeliki	The role and status of singing in the educational act: Qualitative research in the course manuals of A and B grades of Primary School	2013	11
Kotsopoulou, Dionyssiou, Dimitra, Zoe	Informal music learning in three Romani "mahalades": Larisa, Farsala, Nea Heraclia Serron	2019	17
Kotsopoulou, Maria	Critical Reflection and Transformative Learning with Music as a Tool	2022	20
Koutsoupidou, Theano	Musical collaboration and creativity in primary music education: Research and teaching practice	2008	6
Kteniadaki, Athina	Music in Greek General Secondary Education: Music teachers' attitudes and opinions	2009	7
Liakos, Mazera, Ioannis, Sevi	The Teaching Methods of Ecclesiastical Music - Psaltic Art (10th-19th centuries)	2014	12
Likesas, Konstantinidou, Papadopoulou, Georgios, Maria, Sophia	Creative lesson of traditional dance teaching at the first classes of Elementary School	2004	1
Likesas, Tirovola, Georgios, Vasiliki	The position of traditional dancing in primary school curricula and its practical implementation	2007	5
Magaliou, Maria	Kinetic and iconic representations of music and their role in children's musical development and socio-emotional development: an experimental research in pre-school education.	2008	6
Matziris, Zafranas, Christos, Nikolaos	The contribution of the technologically enriched educational game "Musical Instrument Challenge" to the enhancement of situational interest in the music classroom	2022	20
Meligopoulou, Maria-Emma	The school choir in three types of Greek middle schools: public, private and music schools: An empirical research with comparable elements regarding structure, applied methodology, function and other practical	2010	8

	issues		
Merakos, Vraka, Boumpous, Kriezi, Stephanie, Valia, George, Vera	The impact of the Music Library of Greece in the promotion of educational information and its contribution to music education in Greece: The Euterpe repository	2015	13
Mitrogianni, Evangelia K.	The proposal of Maliaras for school music	2016	14
Mygdanis, Kokkidou, Yannis, May	MOOCs and Music Education: a preliminary study and few considerations	2017	15
Mygdanis, Kokkidou, Yannis, May	The music theory course in Greek conservatory education: a first overview in the field and an assessment of the current reality	2018	16
Mygdanis, Kokkidou, Yannis, May	The musical-technological experiences of students in conservatoire education through collaborative music production practices in a distance project	2021	19
Mygdanis, Papazahariou-Chrystoforou, Yannis, Maria	Maker movement practices in the "theory of music" course at a conservatory setting in Greece: Preliminary findings from an educational intervention	2022	20
Nikolaou, Eirini	Music education in Plato's Republic	2010	8
Papaemanouil, Petros	The teaching of byzantine music in Thessaloniki of the twentieth century	2021	19
Papanikolaou, Evi	Guided Imagery and Music (GIM) as a form of therapy for children and adolescents	2005	2
Papapanagiotou, Xanthoula	Adolescence, Music and Education	2004	1
Papapanagiotou, Xanthoula	Greek students' musical preferences in relation to age and musical training	2006	3
Papatherapontos-Constantinou, Dionyssiou, Elena, Zoe	Implementation of an informal learning model for teaching traditional songs in Cyprus primary education	2020	18
Papazachariou Christoforou, Maria	Democracy in Music Education: Integrating informal music practices in a primary music classroom in Cyprus	2017	15
Papazachariou Christoforou, Maria	Musical identity, and its construction in the various music teaching-learning contexts: theoretical framework	2021	19
Parker, Elizabeth Cassidy	Uncovering adolescent choral singers' philosophical beliefs about music-making: A qualitative inquiry	2012	10
Perakaki, Elissavet	Teaching Thinking Skills and Music Education	2010	8
Perakaki, Elissavet	Incorporating Mariza Koch's songs for children in language courses: An action research	2013	11
Psaltopoulou,	Music Therapy through the eyes of parents with children with disabilities:	2013	11

Micheli, Kavardinas, Dora, Maria, Nikos	A new path to essential improvement in quality of life		
Raptis, Theocharis	Music education and the forest: From aesthetic education to an education of the sense and from technical skills to art	2019	17
Raptis, Theocharis	Perceiving and experiencing emotions in music: Strengthening emotional competence of kindergarten children	2020	18
Rontogianni, Marianna	Music Technology and Music Education: Historical Development and Current Issues	2011	9
Roulston, Kathryn	'There is no end to learning': Lifelong education and the joyful learner	2012	10
Sarris, Dimitrios	From Disciplinary Literacy to Music(al) Disciplinary Literacy	2022	20
Sotiropoulou-Zorbala, Marina	Pedagogical and aesthetic criteria for the selection and processing of songs in kindergarten and elementary education: Songs for the 'colors'	2009	7
Stamou, Anastasiadou, Tachos, Lelouda, Xanthippi, Stavros	Investigating the effects of peer teaching in the music class	2019	17
Stamou, Humphreys, Schmidt, Lelouda, Jere T., Charles R.	The effect of a professional development program on Greek music teachers' self-assessed research knowledge, ability, and interest towards research	2007	5
Stamou, Lelouda	The effect of Suzuki instruction and early childhood music experiences on developmental music aptitude and performance achievement of beginning Suzuki string students	2004	1
Stamou, Lelouda	Greek music teachers' self-assessed research interest and knowledge in action research: Comparing the effects of two professional development courses in quantitative and qualitative research	2008	6
Stamou, Mastrokosta, Tachos, Lelouda, Despina Maria, Stavros	Focusing on the student of traditional music: The characteristics of students learning a traditional music instrument and their views, needs and desires related to teachers and teaching	2020	18
Stavrou, Yannis	The educational policy related to the teaching of music in Primary School	2006	3
Stavrou, Yannis	"How Greek children were taught in the past": The teaching of music in education in the 19th century	2014	12
Theodorakopoulos, Raptis, Nikolaou, Dimitris, Theocharis, Eirini	Developing music and language skills through creative arts to students of primary education	2020	18
Theodoridis, Nikos	Views and opinions of kindergarten teachers about music teaching and their music-pedagogical education	2011	9
Theodoridis, Nikos	Music groups in the classroom: tips and tricks (suggestions) based on songs from the Digital Music Anthology Euterpe	2015	13
Theodoridou, Xenia	From R. Schumann's Kinderszenen to L. Auerbach's Bilder der Kindheit: The composer's sensitive view of the children's world through piano	2017	15

	collections. Teaching practices for morphology and musical meaning		
Tsahouridis, Konstantinos	Pontic Singing in Contemporary Greece: Vocal Techniques and Pedagogical Implications of an Aural/Oral Tradition	2011	9
Tsakiridou, Kokkidou, Eleni, May	Music and TV Commercials: semiotic analysis and suggestions for application in music education	2014	12
Tsakiridou, Kokkidou, Helen, May	Investigation into the relationship between music education and the development of self-perception and self-esteem in childhood	2009	7
Tsaliki, Maria	The Development of Pupils' Environmental Awareness in the Greek New School Music Curriculum	2016	14
Tzouma, Anny	The cerebellum in motor learning and piano technique	2018	16
Vamvoukli, Mariza	Dyslexic children & teaching of music: Recognising and Overcoming the Difficulties	2005	2
Vraka, Maria	Absolute Pitch: The advantages and the drawbacks of a rare ability	2006	3
Webb, Michael	Reviewing listening: 'Clip culture' and cross-modal learning in the music classroom	2012	10
Westerlund, Vakeva, Heidi, Lauri	Elliott's Praxialism in Music Education: A Finnish Perspective	2007	4
Xie, Jiaying	The Praxial Music Education of China - in the Traditional and Post-modern Contexts	2007	4
Zacharopoulou, Kyriaki	An introduction to mechanisms and strategies used by performers to memorise music	2006	3
Zachou, Fotiadou, Fotiadis, Irene, Eleni, Dimosthenis	The Feldenkrais method and musicians	2013	11
Zervanos, Papazachariou-Christoforou, Lydia, Maria	Lyric diction: The introduction of the International Phonetic Alphabet in a group of voice students in a conservatory of Athens	2002	20